

**STRATEGIA LOCALĂ
DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ INTEGRATĂ
A ORAȘULUI ANENII NOI
2015-2020**

CUPRINS:

I. SUMAR EXECUTIV	5
II. ELEMENTELE DE CREARE A IDENTITĂȚII ORAȘULUI	6
III. CONTEXT STRATEGIC	7
IV. ANALIZA-DIAGNOSTIC	10
4.1 Prezentarea generală a orașului	10
4.1.1 Caracteristicile fizico-geografice	10
4.1.2 Relieful.....	10
4.1.3 Repere istorice	10
4.2 Capitalul natural.....	11
4.2.1 Fondul forestier, flora și fauna.....	11
4.2.2 Apele de suprafață și apele subterane.....	12
4.2.3 Clima și aerul	13
4.2.4 Solurile și subsolurile.....	14
4.3 Planificarea spațiilor localității	15
4.3.1 Dezvoltarea urbanistica.....	15
4.3.2 Descrierea topografică	15
4.4 Mediul social-cultural	16
4.4.1 Demografia, procesul migraționist, incidența factorului sărăciei.....	16
4.4.2 Ocuparea populației în câmpul muncii din localitate	19
4.4.3 Viața asociativă	20
4.4.4 Cultura	21
4.4.5 Sportul	25
4.4.6 Odihnă și divertisment	27
4.4.7 Mass-media	28
4.5 Serviciile sociale	29

4.5.1 Educația	29
4.5.2 Ocrotirea sănătății.....	30
4.6 Dezvoltarea economică.....	33
4.6.1 Privire de ansamblu.....	33
4.6.2 Industria	33
4.6.3 Agricultură.....	33
4.6.4 Comerț și servicii	34
4.6.5 Turism.....	34
4.7. Infrastructura	35
4.7.1 Rețeaua de transport	35
4.7.2 Rețeaua de alimentare cu apă și canalizare.....	35
4.7.4 Rețelele de telecomunicații	36
4.7.5 Infrastructura administrativă	36
4.7.6 Managementul deșeurilor.....	36
4.8. Mediul ambiant și situația ecologică.....	36
4.9. Guvernarea locală/Indicatori de performanță	37
4.9.1 Managementul serviciilor publice.....	37
4.9.2 Capacitatea factorului uman din APL & evaluarea resurselor	38
5.1. Definirea viziunii strategice	41
5.2. Definirea misiunii	41
5.3. Principii și valori	41
VI. OBIECTIVELE STRATEGICE DE DEZVOLTARE A ORAȘULUI	42
VII. PLANUL DE ACȚIUNI PRIVIND REALIZAREA STRATEGIEI LOCALE DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ INTEGRATĂ.....	1
VIII. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA	1
IX. PORTOFOLIUL DE PROIECTE	2

Fișa de proiect nr. 1.....	2
Fișa de proiect nr. 2.....	3
Fișa de proiect nr. 3.....	4
Fișa de proiect nr. 4.....	5
Fișa de proiect nr. 5.....	6
Fișa de proiect nr. 6.....	7

I. SUMAR EXECUTIV

Strategia de dezvoltare socio-economică integrată a orașului Anenii Noi reprezintă prin sine un document complex de politici, elaborat în cadrul Proiectului de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) finanțat de USAID. Proiectul este implementat în 14 localități urbane din Republica Moldova și promovează:

- principiile Dezvoltării Durabile la nivel local;
- consolidarea capacităților beneficiarilor în Planificarea Participativă;
- guvernare locală eficientă și responsabilă și un proces decizional participativ.

Ținând cont de obiectivele enunțate și conținutul documentului, prezenta Strategie de dezvoltare a orașului Anenii Noi devine instrumentul principal de planificare strategică a dezvoltării locale integrate până în 2020 și este coerentă cu cele mai importante documente de politici de nivel național, sectorial și regional.

Planificare strategică integrată la nivel local reprezintă un instrument esențial prin intermediul căruia se stabilesc obiectivele de dezvoltare a localității pe termen scurt, mediu și lung, precum și modalitățile de realizare a acestora. În acest sens, Strategia de dezvoltare social-economică integrată constituie cadrul în care se va realiza dezvoltarea locală integrată, incluzivă și armonioasă a comunității, iar calitatea vieții locuitorilor se va ameliora pe parcursul implementării acesteia. Acest cadru servește atât intereselor private, cât și celor publice, datorită menținerii și îmbunătățirii elementelor de ordin economic, social și de mediu de care cetățenii și firmele au nevoie pentru a prospera pe termen lung.

II. ELEMENTELE DE CREARE A IDENTITĂȚII ORAȘULUI

Imaginea urbană reprezintă o expresie a identității urbane, deoarece toate semnificațiile unui peisaj urban au un rol important în crearea unei legături între imaginea reală/naturală a orașului și imaginea percepută, de multe ori indusă prin diferite intervenții ale branding-ului urban.

Identitatea urbană a orașului Anenii Noi s-a construit fiind influențată de-a lungul timpului de toate evenimentele și momentele istorice ale spațiului geografic respectiv.

În urma analizei de imagine întreprinsă la nivelul orașului Anenii Noi vom sintetiza rezultatele contribuției aduse de principalele părți interesate în cadrul atelierului de lucru privind identificarea elementelor de brand ale orașului dar și cercetărilor efectuate.

Imaginea urbană este dominată de componenta vizuală – caracteristici ale cadrului natural. Astfel, după trăsăturile fizice ale cadrului natural dominant, rezidenții orașului Anenii Noi asociază localitatea cu o mulțime de flori și arbori, caracteristice regiunii în care este amplasat orașul, care înfloresc în perioada caldă a anului. Printre acestea se numără: trandafiri, lalele și alte specii de flori care cresc în clumbe; floarea soarelui; romanița; copaci înfloriți de tei, castan, salcâm, nuci; papura înflorită. De asemenea orașul a fost asociat cu un pom unde se intersectează toate drumurile din localitate.

După aspectul funcțional, orașul se evidențiază cu o imagine culturală dezvoltată prin organizarea, desfășurarea și participarea la diferite evenimente culturale naționale și internaționale dar și prin existența centrelor cultural-artistice. De menționat ca, principala tendință în branduirea unui oraș, în ultimii ani, o constituie cultura și evenimentele.

Orașul este perceput de propriii locuitori, de rezidenți care participă la viața de zi cu zi, ca un oraș cu o imagine pozitivă și cu un potențial dezvoltat de atracție a investitorilor, turiștilor și rezidenților datorită proximității față de mun. Chișinău și mun. Bender. Totodată, putem constata că orașul Anenii Noi are o identitate mai puțin “clară” și traversează o criză de identitate.

Dintre simbolurile teritoriale orașul Anenii Noi dispune doar de stema care a fost aprobată de consiliul orașenesc Anenii Noi prin decizia nr. 18/8 din 26 mai 2005, în urma petrecerii unui concurs. Stema orașului conține un scut, deasupra căreia se află coroana aurie în formă de cetate cu 3 turnuri. Scutul este despartit în două porțiuni: porțiunea superioară ocupă o treime, este de culoare roșie și prezintă figura capului de bour ce simbolizează hotar; porțiunea inferioară ocupă două treimi din scut, este reprezentată sub forma unei table de șah de culoare neagră și galbenă care se asociază cu cernoemul și nisipul, de asemenea culoarea neagră semnifică trăsături de origine germană a orașului.

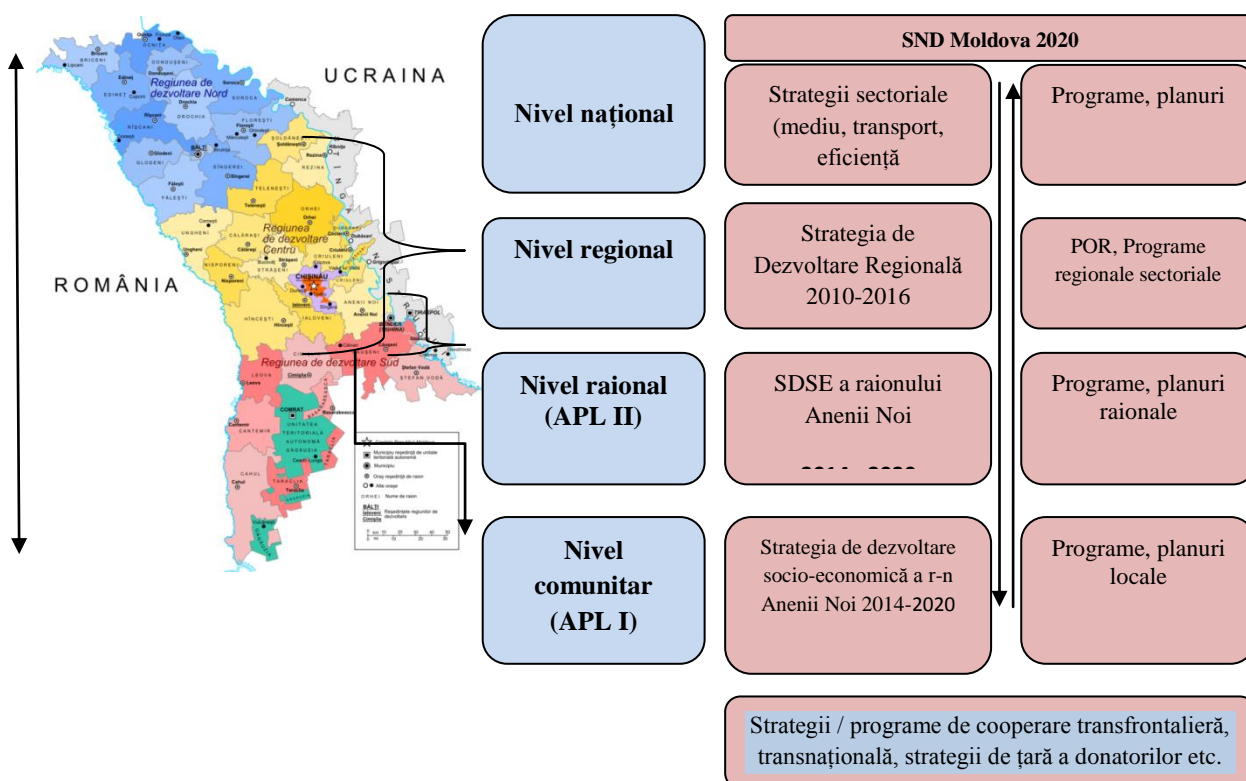

Fig. 1 Stema orașului Anenii Noi

III. CONTEXT STRATEGIC

Elaborarea strategiei de dezvoltare socio-economică (SDSE) a orașului Anenii Noi se realizează într-un context strategic unic. Înțelegerea contextului strategic, care se referă în mod special la totalitatea de condiții și factori interni și externi care influențează sau pot să influențeze dezvoltarea orașului, asigură elaborarea unei strategii corelată și armonizată cu țintele și obiectivele de dezvoltare stabilite la nivel raional, regional și național.

Contextul strategic de elaborare și implementare a strategiei este puternic influențat de două procese importante: *descentralizarea și regionalizarea*. În primul caz, prin descentralizare autoritățile publice locale ale orașului Anenii Noi sunt formal și politic responsabile de organizarea și dezvoltarea serviciilor publice în comunitate, iar procesele de regionalizare asigură condiții de cooperare la nivel local, regional pentru organizarea eficientă și durabilă a acestor servicii.

Coerența documentelor de politici locale cu cele regionale și naționale asigură condiții privind *cooperarea* la nivel local și regional, *eficiența* atragerii și valorificării investițiilor, *consens* privind dezvoltarea și *durabilitatea* intervențiilor. De asemenea, un cadru strategic coerent asigură avantaje privind *competitivitatea teritorială și guvernanta*.

2.1 Strategii și programe naționale

Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova 2020" constituie documentul de planificare pe termen mediu care stabilește paradigma și prioritățile de dezvoltare pentru Republica Moldova până în anul 2020. Corelarea necesităților locale cu prioritățile de dezvoltare la nivel național oferă în primul rând o nouă perspectivă de dezvoltare (cea ce presupune un nou model de dezvoltare care va asigura creștere economică durabilă și reducerea sărăciei), dezvoltă diverse mecanisme de guvernanta (guvernarea pe mai multe nivele) și asigură acces la resurse investiționale în domeniile prioritare:

- Studii relevante pentru carieră;
- Drumuri bune oriunde;

- Finanțe accesibile și ieftine;
- Business cu reguli clare de joc;
- Energie furnizată sigur, utilizată eficient;
- Sistem de pensii echitabil și sustenabil;
- Justiție responsabilă și incoruptibilă;
- Agricultură și dezvoltare rurală: competitivitatea produselor agroalimentare și dezvoltarea rurală durabilă.

Pentru planificarea strategică la nivel local, la fel de important sunt și documentele de planificare sectorială care stabilesc viziunea și prioritățile de dezvoltare, iar în mod special identifică abordările strategice specifice sectorului. Aici, menționăm Strategia de Mediu (2014 - 2023), Strategia Națională de Descentralizare 2012 - 2015, Strategia Sectorială de Dezvoltare "Educația 2020", Strategia Energetică a Republicii Moldova pînă în anul 2030, Strategia Națională de Dezvoltare Regională, Strategia de Dezvoltare a Turismului "Turism 2020" etc.

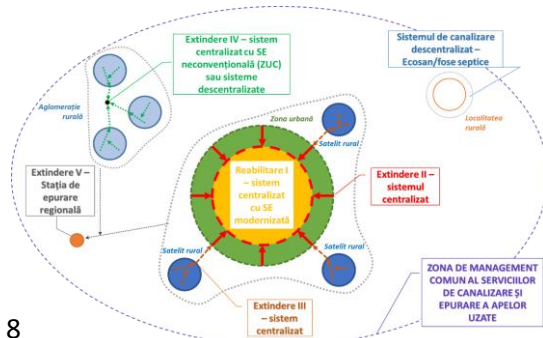
2.2 Strategii și programe regionale

Regiunile de dezvoltare, conform legislației naționale, sunt unități teritoriale ce reprezintă cadrul de realizare a politicii de dezvoltare regională. Regiunea de Dezvoltare Centru este compusă din 13 raioane ale Republicii Moldova, inclusiv raionul Anenii Noi. Investițiile în domeniul dezvoltării regionale, conform Strategiei de Dezvoltare Regională (2010 - 2016), sunt destinate dezvoltării echilibrate a regiunii și se realizează în următoarele domenii prioritare:

- Reabilitarea infrastructurii fizice;
- Susținerea dezvoltării sectorului privat;
- Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice.
- Prioritatea Orizontală 1: Infrastructura de suport a afacerilor și a serviciilor
- Prioritatea Orizontală 2: Dezvoltarea resurselor umane și consolidarea capacităților

Pentru a sprijini elaborarea unor proiecte investiționale regionale mai bune, din anul 2012, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a inițiat planificarea regională sectorială în 4 domenii: managementul deșeurilor, apă și canalizare, eficiența energetică a clădirilor publice și drumuri locale și regionale. Programele regionale sectoriale reprezintă instrumente operaționale care încorporează necesitățile sectoriale corelate cu obiectivele de dezvoltare, definesc necesitatea investițiilor și identifică concepte de proiecte pentru aceste domenii. Procesul elaborării programelor regionale sectoriale facilitează inițiativele locale și regionale în contextul consolidării capacităților APL-urilor de a elabora proiecte la nivel regional.

Modelul de furnizare a serviciilor în sectorul managementul deșeurilor este zona de management, ceea ce presupune că la nivelul zonei comunitățile utilizează aceleași tehnologii, instalații și echipamente. Conform Programului regional sectorial de management al deșeurilor pentru RD Centru, orașul Anenii Noi este inclus în zona de management nr.1 (p.21). Pe termen mediu (2018-2022) se planifică ca toate comunitățile din regiune să fie acoperite cu servicii de colectare a deșeurilor.

În domeniul alimentării cu apă și canalizare pînă în anul 2020, conform țintelor stabilite, circa 58% din populația regiunii va fi conectată la sisteme de aprovizionare cu apă și 36% la sisteme de canalizare. Abordarea principală se bazează pe regionalizarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare pentru localități grupate în aglomerări logice care, potențial, vor spori numărul de persoane cu acces la sisteme

de apă și canalizare. Accentul se va pune pe aglomerările urbane care au cele mai mari densități de populație.

Obiectivul general al Programului regional sectorial în eficiență energetică este de a eficientiza consumul de energie în instituțiile publice din Regiunea de Dezvoltare Centru prin trecerea etapizată la noile standarde în conformitate cu cerințele Directivelor UE. Pentru atingerea obiectivului stabilit este necesară renovarea pînă în anul 2020 a 174 452 m² din suprafața clădirilor publice (rata de reabilitare – 10%). Pentru raionul Anenii Noi aceasta presupune renovarea a 13 325 m² (din totalul de 133.248 m²) cu economii de energie de circa 2105 MWh/an.

2.3 Strategii și programe raionale

Strategia de dezvoltare economică-socială durabilă a raionului Anenii Noi pentru perioada 2014 – 2020 reprezintă cadrul pentru o viziune pe termen lung asupra dezvoltării durabile, în care creșterea economică, coeziunea socială și protecția mediului sunt complementare și se sprijină reciproc. Abordarea integrată a acestor aspecte va conduce la o mai bună coordonare a actorilor locali și intervențiilor acestora și rezolvarea mai eficientă a problemelor de dezvoltare economico-sociale. În cadrul procesului participativ de planificare strategică au fost identificate următoarele domenii de intervenții cărora le corespund anumite obiective strategice:

Domeniu de intervenție	Obiectiv strategic
Dezvoltarea economică	Dezvoltarea durabilă a economiei și reducerea șomajului.
Infrastructură	Dezvoltarea infrastructurii – socială, edilitară și de mediu.
Servicii publice	Dezvoltarea serviciilor publice – premisa a unei vieți de calitate.
Cultură, agrement	Relansarea vieții culturale și dezvoltarea activităților de agrement la standarde europene.
Turism	Dezvoltarea turismului competitiv la nivel european.

Complementar proceselor de planificare realizate de către autoritățile publice centrale și locale este important să valorificăm oportunitățile de dezvoltare oferite de către documentele de planificare la nivel transfrontalier, transnațional, internațional etc. Aici vom menționa Strategii și programe de țară ale partenerilor de dezvoltare și instituțiilor Națiunilor Unite în Moldova etc.

IV. ANALIZA-DIAGNOSTIC

4.1 Prezentarea generală a oraşului

4.1.1 Caracteristicile fizico-geografice

Oraşul Anenii Noi este situat în partea de Sud-Est a Republicii Moldova, la o distanţă de 36 km de la capitala ţării – mun. Chişinău. El este centrul administrativ, economic şi cultural al raionului care poartă aceeaşi denumire şi în care sunt incluse în total 45 de localităţi: 1 oraş şi 44 localităţi rurale. Totodată, în administrarea oraşului Anenii Noi se află 5 sate: Albiniţa, Beriozchi, Hîrbovăţul Nou, Ruseni, Socoleni. Suprafaţa totală ocupată de oraş este de aproximativ 5 193 ha. Numărul de locuitori – 11,43 mii persoane.¹ După numărul de locuitori el ocupă locul 8 printre cele 12 oraşe - centre raionale din Regiunea de Dezvoltare Centru şi locul 22 din 33 oraşe - centre raionale din Republica Moldova

Oraşul este străbătut de 2 autostrăzi de importanţă naţională: R 2 Chişinău – Bender şi R 30 Anenii Noi - Căuşeni - Ştefan Vodă - frontieră cu Ucraina. De asemenea, prin oraş trece traseul naţional de cale ferată Bender-Chişinău-Ungheni.

Conform rezultatelor recensămîntului din anul 2004, populaţia oraşului are următoarea structură etnică²: 53% - moldoveni/români, 26% - ucraineni, 18% - ruşi, 1% - găgăuzi, 1% - bulgari, 1% - alte etnii.

4.1.2 Relieful

Teritoriul oraşului Anenii Noi este situat la extremitatea de est a Podişului Codrilor, în partea de nord a Cîmpiei Nistrului Inferior şi s-a dezvoltat în valea râului Bîc, afluentul drept al râului Nistru. Relieful zonei pe care este amplasat oraşul este înclinat de la nord-vest spre sud-est, este plat şi slab fragmentat cu înălţimile cuprinse între 13,5 – 85 m. Pe alocuri, se întîlnesc unele văi înguste, nu prea adînci, vîlcele, a căror adîncime nu depăşeşte 20 - 30 m. În cursul inferior a râului sunt prezente şesuri întinse alcătuite din faciesuri de albie, de luncă şi mlaştini. Procesele erozionale se manifestă slab. Ravenele au o răspîndire limitată, însă pe pante se dezvoltă procesele eroziunii plane.

4.1.3 Repere istorice

Localitatea Anenii Noi a fost atestată pentru prima dată la 27 iunie 1731 cu denumirea Paşcani pe Bîc. Localitatea nimerise în „hotarul celor două ceasuri”, hotar pus de turci de la Prut şi pînă la Nistru care despărţea ţinuturile moldoveneşti de Bugeacul stăpînit de tătari.

¹ Conform datelor Secţiei de Evidenţă şi Documentare a Populaţiei la 01.01.2014

² Rezultatele recensămîntului populaţiei din 2004 - Caracteristici demografice, naţionale, lingvistice, culturale.

La 27 aprilie 1833 în actele oficiale se precizează, că Anina este același sat Pașcani, aflat sub stăpînirea contelui Stuart, care depuse jurămînt de credință Rusiei.

Abia în 1883, considerat și anul renașterii localității, la Aneni se mută cu traiul niște țărani din satele vecine, care se ocupau cu agricultura și creșterea vitelor. În 1887 mai multe familii de coloniști germani în frunte cu Filip Flemer, cumpără 1715 desetine de pămînt și se stabilesc pe moșia Anenilor, formînd cătunul Nicolaevca Veche. Ceva mai tîrziu în zonă ajung și coloniștii ruși, care se stabilesc aparte întemeind cătunul Nicolaevca Nouă.

Recensămîntul din 1910 stabilește, că pe teritoriul aceleiași moșii se aflau două sate – Nicolaevca Veche nemțească cu 66 de gospodării și 319 locuitori, avînd în stăpînire 1986 desetine de pămînt și Nicolaevca Nouă rusească cu 82 de gospodării, 433 de locuitori avînd în stăpînire 426 desetine de pămînt. În anul 1926 Nicolaevca Nouă își schimbă denumirea în Anenii Noi, iar Nicolaevca Veche în Anenii Vechi.

În 1940 nemții au plecat din Anenii Vechi în Germania, părăsind 106 gospodării cu 120 clădiri frumoase și 1713 ha de pămînt arabil.

În 1965 localității i s-a acordat statutul de orașel. În subordonarea administrativă a orașelului Anenii Noi au intrat satele Albinița, Ruseni și Beriozchi.

În anul 1969 localitatea Anenii Noi avea 6500 de locuitori. Odată cu deschiderea întreprinderilor industriale (fabrica de conserve, fabrica de pîine, coloana mecanizată, serviciul de prospecțiuni geologice, combinatul de deservire socială, etc.) se dezvoltă infrastructura orașului. În anul 1985 la Anenii Noi a fost pusă în funcțiune filiala uzinei „Vibroribor”, spitalul raional, policlinica, blocuri locative.

Începînd cu anul 1991 localitatea este considerată ca oraș-centrul raional. Din anul 1999 orașul Anenii Noi este în componența județului Chișinău, iar din anul 2003, în urma reformei administrativ-teritoriale, este numit din nou oraș-centru a raionului Anenii Noi.

4.2 Capitalul natural

4.2.1 Fondul forestier, flora și fauna.

Suprafața plantațiilor forestiere a localității este prezentată atît sub forma de fîșii forestiere, cît și plantații forestiere și constituie 226,8 ha. În ultimii cinci ani această suprafață a fost constantă. Din mărimea totală a suprafeței plantațiilor forestiere, cu păduri sunt acoperite 123,99 ha, ceea ce constituie aproximativ 55%, iar suprafața acestora la fel nu a suferit schimbări. Fîșiile forestiere ocupă o suprafață de 57,3 ha.

Flora este reprezentată de copaci de stejar, arțar, frasin, tei, mesteacăn, ulm, castan, salcîm etc. În valea rîului se întîlnește vegetația de luncă, compusă din arbori iubitori de umezeală: sălcii, plop ș.a.

Fauna este răspîndită în conformitate cu caracterul vegetației care îi oferă atît hrană cît și un mediu mai sigur de viață. Se disting animale care trăiesc în păduri: vulpea, bursucul, veverița, pisica sălbatică, dihorele, multe păsări. În regiunea de stepă sunt caracteristice unele rozătoare: șoarecele de cîmp, hîrciogul, iepurele. Tot în stepă se întîlnesc și unele animale de pădure: bursucul, vulpea și dihorele. În lacuri și bălți există gîște și rațe sălbatice, lișița, berze, bîtlani. În lacuri se întîlnesc așa pești ca crapul, carasul etc. Reptilele sunt reprezentate prin șopîrle, vipere, șerpi de casă, broasca țestoasă.

Zonele forestiere au funcții de protecție a apelor, a solului și terenurilor, de protecție contra factorilor climatici și industriali dăunători și de recreere. Deasemenea, în zonele acestea pot fi colectate plante medicinale, iar în extravilanul localității are loc vînatul. Fondul forestier, flora și fauna sunt într-o stare satisfăcătoare.

În opinia administrației publice locale în sectorul dat nu există provocări majore.

4.2.2 Apele de suprafață și apele subterane

Rețeaua hidrografică a orașului Anenii Noi este reprezentată de r. Bîc, r. Calantîr și 5 iazuri artificiale.

Rîul Bîc face parte din bazinul rîului Nistru, este afluent de dreapta al acestuia, cu o lungime totală 155 km. În raza orașului rîul Bîc trece pe o lungime de 9,30 km. Sursele principale de alimentare ale rîului sunt zăpezile și ploile, rolul apelor freatice fiind cu mult mai redus. În zona de protecție a r. Bîc se întîlnește, parțial, vegetație forestieră.

Teritoriul este traversat și de rîulețul Calantîr pe o lungime de 6,9 km, afluent de dreapta a r. Bîc. Rîulețul debușează la periferia de est a satului Beriozchi. Terenurile agricole în zona de protecție a rîului sunt în bună parte valorificate, iar malurile parțial acoperite cu arbori de salcîm, frasin, nucari, plop. Apa servește ca sursă pentru adăpatul vitelor. În condiții neavorabile, în mare parte rîulețul este uscat. În unitatea teritorial-administrativă Anenii Noi sunt construite 5 iazuri, dintre care: 2 iazuri în s. Ruseni, construite în anii 1975 și 1979, cu suprafețele respectiv 5,17 ha transmis în arendă în scop de agrement și 0,50 ha pentru irigare; 1 - în s. Berezchi, construit în anul 1980, cu suprafața de 2,55 ha cu scopul pentru irigare; 1 - în s. Hîrbovățul Nou, construit în anul 1970, cu suprafața de 0,4 ha pentru irigare; 1 - or. Anenii Noi, construit în anul 1981, cu suprafața de 12,0 ha pentru agrement.

De asemenea, în localitatea Anenii Noi s-a creat o rețea de canale de drenaj, alimentate din apele pluviale, unele cu apă și acoperite cu stuf, formînd în regiune o zonă umedă.

Pe teritoriul localităților Anenii Noi și Beriozchi sunt prezente cîte un izvor amenajat, cu debitul de apă de 1 t/oră, apă potabilă, care alimentează populația.

Localitatea mai dispune de 76 fîntîni de mina, dintre care 3 sunt folosite ca sursa de apă potabilă³. Starea fîntînilor este satisfăcătoare.

Pe teritoriul localității sunt 14 sonde de apă, de adîncime 70-170 m, forate între anii 1957-1989, cu un debit de apă de aproximativ 30 m³ pe oră, dintre care 11 se exploatează, altele 3 sunt conservate cu zone de protecție. Calitatea apei corespunde normelor sanitare și se utilizează pentru consum potabil.

Volume estimative de apă ce au fost consumate anual de localitate pe parcursul ultimilor 5 ani este prezentat în tabelul următor:

N d/o	Denumirea indicatorilor	2009	2010	2011	2012	2013
1.	Volumul de apă consumat în scopuri menajere, mii. m ³ /an	229,4	234,7	236,8	249	233,4
2.	Capacitatea surselor de apă potabilă, mii. m ³ /an	608,5	560,5	500,4	597,8	545,7
3.	Gradul de acoperire a necesităților localității în apă potabilă, %	100	100	100	100	100
4.	Volumul de apă consumat în scopuri industriale, mii. m ³ /an	36	33,2	29,3	25,5	25,4

Sursa: Primări Anenii Noi

³ Date privind deprivarea localităților rurale, 2012. Accesate la <http://www.mec.gov.md/ro/content/idam>

După cum se observă în tabel, trendul consumului de apă în scopuri menajere este în creștere treptată începând cu anul 2009 și până în anul 2012, iar în anul 2013 acest indicator este într-o scădere nesemnificativă. Gradul de acoperire a necesităților localității în apă este 100%. Capacitatea surselor de apă potabilă fiind valorificată doar în jumătate.

Apele subterane, ca și apele de suprafață, au o importanță majoră în activitatea cetățenilor localității, dar rezervele lor de asemenea sunt reduse. Un rol important, dintre aceste ape, revine apelor freactice care servesc în aprovizionarea cu apă potabilă a majorității populației rurale.

Potrivit *Raportului privind evaluarea gradului de satisfacție privind prestarea serviciilor publice* în orașul Anenii Noi, elaborat cu suportul Proiectului de Susținere a Autorităților Locale din Moldova, calitatea apei furnizate provoacă insatisfacția la cele mai multe dintre persoanele intervievate (17%) ceea ce constituie 5.12 puncte pe o scală de la 1 la 7.

La o distanță de 25 km de oraș, în valea râului Bîc, aproape de vărsarea acestuia în Nistru, în raionul Anenii Noi, este situat lacul natural Sălaș. Are o suprafață de 3,72 km și este al treilea ca mărime lac natural din Republica Moldova.

Printre problemele cu care se confruntă APL privind întreținerea și utilizarea apelor de suprafață în calitate de capital natural este poluarea apei râului Bîc, care este deosebit de poluată și suportă insuficiența de oxigen.

Provocări majore: conservarea albiilor și zonelor sanitare ale râurilor și iazurilor în forma lor naturală; crearea fișilor riverane de protecție a apelor în zona r. Bîc.

4.2.3 Clima și aerul

Clima orașului Anenii Noi poate fi caracterizată ca temperat continentală, caracterizându-se prin lungi perioade fără îngheț, ierni scurte și blînde, veri lungi și călduroase. Cantitatea medie anuală de precipitații variază între 450 – 550 mm. Temperatura medie a lunii ianuarie este de -3°C, iar a lunii iulie este de + 26°C. Temperatura medie anuală constituie 11,2°C. Vînturi dominante – Nord-Vest și Sud-Est – 3-4 m/sec. Adîncimea de îngheț variază între 0,6 – 0,8 m.

Teritoriul orașului prin amplasarea geografică și particularitățile naturale este afectat mai frecvent de următoarele hazarduri: secete, inundații, ploi torențiale însoțite uneori de grindină și furtuni puternice, temperaturi caniculare de lungă durată vara ori prea scăzute iarna, înghețuri timpurii de toamnă ori tardive de primăvară etc.

În ultimul deceniu secetele s-au semnalat mai frecvent, și ele devin tot mai intensive. Așa, în perioada anilor 2003 - 2013 teritoriul orașului a fost afectat în anii 2003, 2007, 2011 cu secete de diferită intensitate, care au dus la scăderea recoltei culturilor agricole.

În anul 2003, seceta s-a prelungit pe parcursul întregii perioade de vegetație, lunile aprilie – septembrie.

În primăvara-vara anului 2007 a fost semnalată o secetă catastrofală, care a afectat întreg teritoriul orașului. Acest fenomen a prejudiciat considerabil pierderi de producție agricolă. Temperaturile ridicate ale aerului au provocat „arsura” frunzelor plantelor agricole, definită prin modificarea culorii obișnuite a frunzelor. Regimul termic înalt și insuficiența de precipitații în lunile mai-iulie au creat condiții nefavorabile pentru culturile de toamnă în perioada formării și umplerii boabelor, creșterea, dezvoltarea și formarea recoltei la culturile prășitoare, legumicole și pomii fructiferi.

Cel mai mult a avut de suferit sectorul agroindustrial. Recolta principalelor culturi agricole tîrzii a fost compromisă în cea mai mare parte. Seceta catastrofală din anul 2007 a fost cea mai severă secetă pentru toată perioada de măsurători instrumentale.

Pe parcursul anului 2011 precipitațiile au căzut foarte neuniform. Seceta din anul 2011 s-a manifestat în a doua jumătate a perioadei calde. Menținerea îndelungată a vremii foarte uscate și deficitul foarte mare de umezeală productivă în sol au provocat condiții critice pentru semănatul și dezvoltarea culturilor de toamnă. Condițiile agrometeorologice stabilite în lunile august-noiembrie 2011 au fost anomal nefavorabile pentru creșterea și dezvoltarea culturilor de toamnă.

În anotimpul de primăvară predomină secetele vaste și catastrofale, vara mai frecvent se manifestă secetele extreme, iar toamna o frecvență mare o au secetele catastrofale.

Astfel, secetele din anii 2003, 2007 și 2011 s-au evaluat ca cele mai puternice din punct de vedere a intensității și catastrofale după suprafața ocupată.

Secetele se pot înregistra pe parcursul întregului an, cele mai numeroase se produc la sfârșitul verii și începutul toamnei.

Din cele susmenționate putem constata ca secetele au loc, în mediu, de 2-3 ori la 10 ani.

Atât pierderi de producție agricolă, cât și suprafața afectată în urma secetelor în ultimii 10 ani, nu au fost estimate la nivel de comunitate. Necătfind la gravitatea problemei nimeni nu înregistrează și nu analizează acești indicatori.

De constatat că, clima din regiune oferă posibilitatea ca energia solară să devină pentru locuitorii orașului o sursă reală capabilă să acopere o parte a cererii de energie. Cele mai răspândite mijloace de folosire a energiei solare sînt instalațiile care nu au nevoie de investiții capitale mari, însă oferă energia utilizată în scopuri menajere, cum ar fi încălzirea apei și încălzirea caselor

Posibile probleme importante de constatat: creșterea frecvenței și puterii de manifestare a factorilor climaterici de risc (secete, ploi cu grindină, înghețuri de primăvara) în ultimii 15 ani, fapt care condiționează pierderi crescînde pentru agenții economici ai comunității ce activează în agricultură și, astfel, îngreunează dezvoltarea activităților economice din domeniul agricol.

4.2.4 Solurile și subsolurile

Pe teritoriul orașului în raport cu vegetația, clima, lumea animală, relief și rocă, și solurile sunt repartizate tot pe zone și etaje verticale și se includ în provincia pedologică predunăreană de stepă cu cernozemuri tipice slab humifere și carbonatice, brune cenușii și aluvionare. Solurile acestui teritoriu sunt fertile și permit cultivarea cerealelor, legumelor și fructelor.

Solurile se caracterizează prin fertilitate bună și se utilizează pentru: plantații viticole, livezi, cereale, legume la irigare, culturi leguminoase etc.

Suprafața totală a fondului funciar din Anenii Noi constituie 5 193 ha. Ponderea cea mai mare o dețin terenurile agricole – 4 101,58 ha sau 79% din total terenuri, din care suprafața sumară a terenurilor agricole erodate este de 1 407 ha sau 34 % din fondul agricol. Dintre acestea, 62% (874 ha) sunt terenuri slab erodate, 26% (369 ha) – moderat erodate și 12% (164 ha) – puternic erodate.⁴

Starea actuala a învelișului de sol face parte din suprafața terenurilor de clasa III de bonitate, avînd bonitatea medie a terenurilor agricole după structura solului de 61 puncte⁵. Factori restrictivi ai fertilității solurilor în această zonă sunt: eroziunea, hidromorfismul de coastă, sărăturarea în lunci, gleizarea, compactarea primară și secundară, dehumificarea etc.

⁴ Date privind deprivarea localităților rurale, 2012. Accesate la <http://www.mec.gov.md/ro/content/idam>

⁵ Date privind deprivarea localităților rurale, 2012. Accesate la <http://www.mec.gov.md/ro/content/idam>

În localitate în ultimii 3-5 ani nu au fost efectuate studii pedologice și cercetări geologice. La o distanță de aproximativ 10 km, în partea de nord-est, de la oraș se află cariera Cobusca, întreprinderea din Republica Moldova ce practică spălarea și îmbogățirea nisipului. S.A. „Cariera Cobusca” este una dintre cele mai mari întreprinderi miniere din Republica Moldova, volumul total de extragere a nisipului constituind 50% din volumul total pe țară.⁶

În opinia administrației publice locale în sectorul dat nu există provocări majore.

4.3 Planificarea spațiilor localității

4.3.1 Dezvoltarea urbanistică

Orașul Anenii Noi dispune de Planul Urbanistic General cu Planul Urbanistic Zonal elaborat în anul 2006 și aprobat prin decizia Consiliului local nr. 31/1 din 06 martie 2007, care este documentul de bază ce reglementează aspectele urbanistice a dezvoltării social-economice a localității.

Planul urbanistic general cuprinde reglementări pe termen scurt, la nivelul întregii unități administrativ-teritoriale de bază, cu privire la stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan în relație cu teritoriul administrativ al localității, stabilirea modului de utilizare a terenurilor din intravilan, zonificarea funcțională în corelație cu organizarea rețelei de circulație, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, formele de proprietate și circulația juridică a terenurilor etc.

Documentul cuprinde prevederi pe termen mediu și lung cu privire la evoluția în perspectivă a localității, direcțiile de dezvoltare funcțională în teritoriu; traseele coridoarelor de circulație și de echipare prevăzute în planurile de amenajare a teritoriului; zonele de risc natural delimitate și declarate astfel, utilizarea terenurilor și realizarea construcțiilor în aceste zone.

Terenurile din oraș din proprietatea publică a statului constituie 305,5 ha, din proprietatea publică a UAT – 1305,8 ha, iar cele aflate în proprietatea privată - 3581,3 ha.

Terenul intravilan ocupă cca 845 ha sau 16% din totalul suprafeței localității. Suprafața terenurilor ocupate de rețeaua de drumuri este 189 ha, străzi și piețe – 117 ha, construcții și curți – 268,78 ha. Terenuri destinate fondului apelor constituie 128 ha, fondului silvic – 227 ha. În ultimii 5 ani acestea suprafețe au fost constante. Deasemenea, pe parcursul ultimilor 5 ani nu au fost construite noi clădiri și elemente de infrastructură. S-au făcut doar lucrări de renovare capitală a unor clădiri administrative, clădirilor educaționale inclusiv și școlii de arte, bibliotecii în s. Berezchi și căminului cultural în s. Ruseni.

4.3.2 Descrierea topografică

Potrivit Planului Urbanistic General a orașului Anenii Noi, zonificarea funcțională stabilește următoarele zone majore urbanistice: locuințe, industrie, parcuri și sport, gospodărie comunală, echipare teritorială și altele.

Bilanțul suprafețelor zonale funcționale din teritoriu zonei centrale al orașului are o suprafață de 136 ha.

Ținând cont de componența teritoriului intravilan din care face parte zona centrală, aceasta se împarte în următoarele subzone urbanistice:

- zona cu funcțiuni complexe de interes public cu o suprafață de 4,5 ha;
- zona de locuit cu funcțiuni complementare constituie 50 ha;
- zona de unități industriale, întreprinderi de construcții are 12, 1 ha;

⁶ <http://www.carieracobusca.com/posibilitati.html>

- zona de parcuri, recreiere și sport – 28,6 ha;
- zona de gospodărie comunală, depozite, întreprinderi de transport auto, zone sanitare de protecție și alte zone cu destinații speciale constituie 2,8 ha;
- teritoriul căilor de comunicație rutieră 16,4 ha;
- suprafața apelor – 5,7 ha;
- alte zone – 15,9 ha.

4.4 Mediul social-cultural

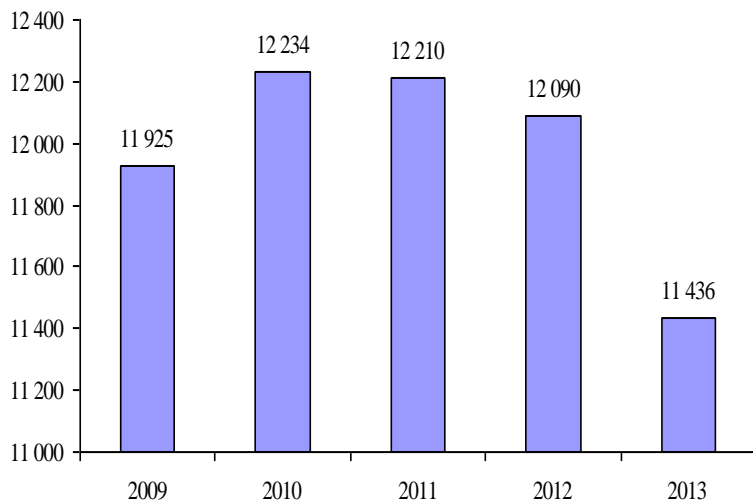
4.4.1 Demografia, procesul migraționist, incidența factorului sărăciei

Evaluarea principalelor indicatori statistici privind populația localității se bazează pe date statistice oficiale înregistrate în localitate, prezentate de primăria orașului Anenii Noi.

Numărul populației stabile a orașului Anenii Noi la 01.01.2014 a constituit 11,43 mii persoane. Mai mult de jumătate din populația localității o constituie locuitorii mediului urban – 8,2 mii persoane, sau 72%. În mediul rural locuiesc 3,23 mii persoane, sau 28 %. Repartizarea populației după sexe se prezintă astfel: 52 % (6,2 mii persoane) – femei și 48 % (5,23 mii persoane) – bărbați.

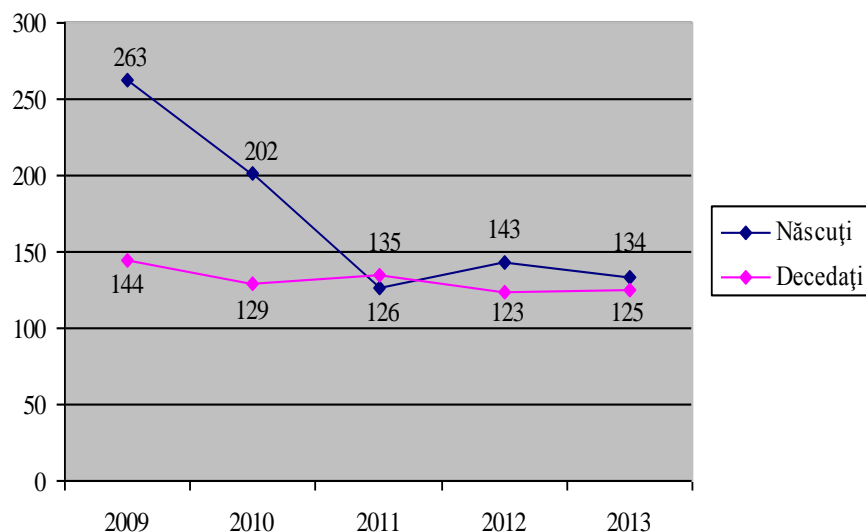
Structura populației pe grupe mari de vîrstă se caracterizează prin următoarea corelație de vîrste: 15,7% o constituie persoanele sub vîrsta aptă de muncă, 68,0% – în vîrsta aptă de muncă și 16,3% – peste vîrsta aptă de muncă.

Fig. X. Dinamica evoluției numărului populației în perioada 2009-2013, persoane.

Populația orașului înregistrează o creștere ușoară în anul 2010 față de anul 2009 cu 2,5%. În perioada anilor 2010-2012 numărul populației variază nesemnificativ, iar în anul 2013 scade cu 5,4% față de anul precedent.

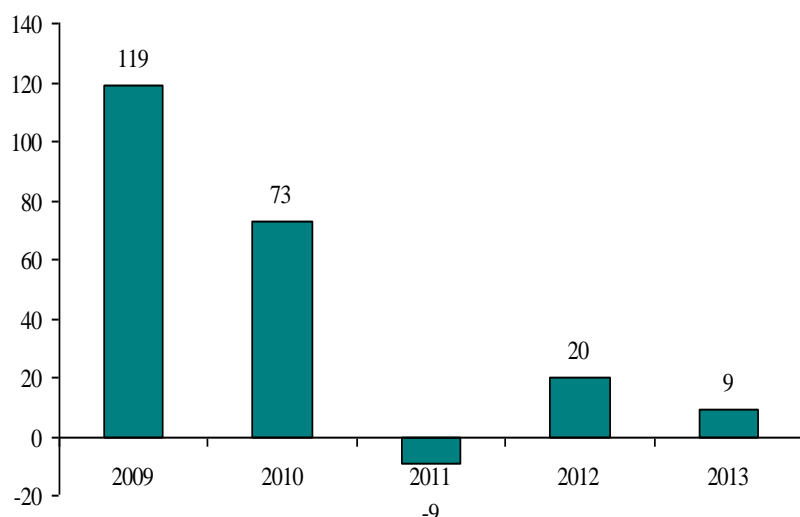
Fig. ____ Evoluția numărului de nașteri și decese în perioada 2009-2013, persoane.

În anul 2009 indicele natalității populației din localitate a fost cel mai înalt, reprezentând 263 de nou-născuți. Comparativ cu anul 2011, această valoare prezintă o scădere cu 137 de nou-născuți sau cu 52 %. În anul 2012 comparativ cu anul precedent, se înregistrează o creștere ușoară a noi-născuților cu 11,8%, ca în anul 2013 să scadă cu 9 nou-născuți sau 6,3%. În total, în perioada de referință, s-au născut 868 copii cu o medie anuală de cca. 173 de copii.

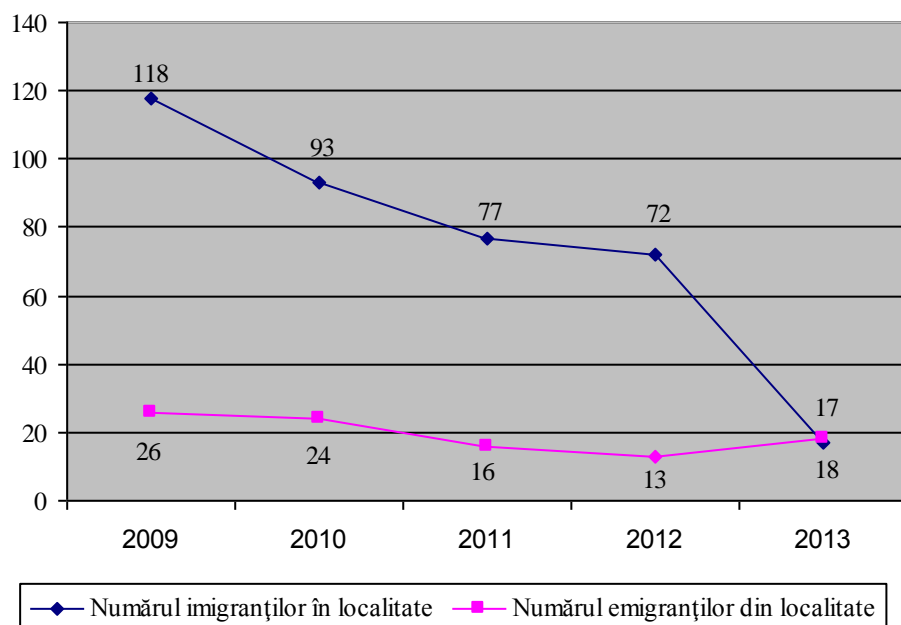
În perioada 2009-2012 nivelul de mortalitate din localitate a înregistrat o tendință de descreștere, iar în anul 2013 numărul de decese a fost cu 2 de unități mai mult comparativ cu anul precedent. Numărul de decese înregistrate în perioada anilor 2009-2013 a fost de 656 persoane, cu o medie anuală de cca. 131 de decese.

Fig. ____ Evoluția sporului natural al populației în perioada 2009-2013, persoane.

În anii 2009-2010 și 2012-2013 în orașul Anenii Noi sporul natural al populației a fost unul pozitiv, dar în scădere. În anul 2011 diferența dintre numărul născuților vii și numărul deceselor a fost nesemnificativă, astfel încât sporul natural devine negativ.

Fig. ___ Evoluția numărului imigranților și emigranților în localitate în perioada 2009-2013, persoane.

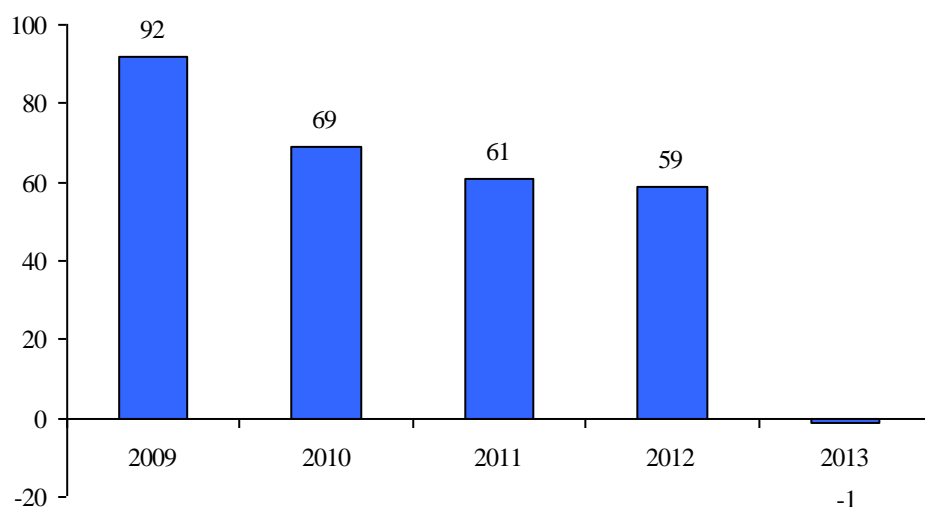

În anul 2009 numărul imigranților în localitate a fost cel mai înalt, reprezentând 118 de persoane. Comparativ cu anul 2013, această valoare prezintă o scădere cu 101 de persoane sau cu 85,6%. În total, în ultimii cinci ani, au imigrat în localitate 377 persoane cu o medie anuală de cca. 75 de persoane.

În perioada anilor 2009-2012 numărul emigranților din localitate descrește treptat înregistrând 13 emigranți sau cu 50% mai puțin în anul 2012 comparativ cu anul 2009. În anul 2013 numărul emigranților din localitate a crescut cu 5 persoane comparativ cu anul precedent și a constituit

18 emigranți. Numărul emigranților din localitate în perioada anilor 2009-2013 a fost de 97 de persoane, cu o medie anuală de cca. 19 de emigranți.

Fig. ___ Evoluția sporului migratoriu al populației în perioada 2009-2013, persoane.

În anii 2009-2012 în orașul Anenii Noi sporul migratoriu al populației a fost unul pozitiv, totodată înregistrând o scădere în anul 2012 față de anul 2009 cu 33 de persoane sau cca. 36%. În anul 2013 diferența dintre numărul imigranților în localitate și numărul emigranților din localitate a fost nesemnificativă, astfel încât sporul migratoriu al populației devine negativ.

4.4.2 Ocuparea populației în câmpul muncii din localitate

Indicatorii cum ar fi: numărul populației active din punct de vedere economic și numărul șomerilor în localitate nu sunt disponibili la nivel de oraș, de aceea analiză acestora nu este posibilă. Rata șomajului din localitate la fel nu poate fi determinată dat fiind faptul că indicatorii de mai sus nu pot fi obținuți.

Starea de lucruri privind ocuparea populației în câmpul muncii poate fi urmărită în baza indicatorilor din tabel:

N d/o	Denumirea indicatorilor	2009	2010	2011	2012	2013
1.	Numărul de șomeri care s-au înregistrat la Agenția ocupării forței de muncă locale.	133	155	118	147	153
2.	Numărul de locuri vacante înregistrate la AOFM locale.	125	114	109	145	115
3.	Numărul total al salariaților din localitate, inclusiv.	3991	3818	3964	3910	3947

Sursa: Oficiul forței de muncă Anenii Noi

Dinamica numărului de șomeri înregistrată la AOFM din orașul Anenii Noi indică o creștere cu 15 puncte procentuale în anul 2013 față de anul 2009. Numărul acestora fiind cel mai mare în anul 2010 – 155 șomeri și cel mai mic în anul 2011 – 118 șomeri.

Dinamica numărului de locuri de muncă disponibile în localitate din ultimii 5 ani indică o descreștere în anul 2013 față de anul 2009 cu 8 puncte procentuale. Numărul de locuri vacante fiind cel mai mare în anul 2012 – 145 locuri și cel mai mic în anul 2011 – 109 vacansii.

4.4.3 Viața asociativă

În orașul Anenii Noi viața asociativă o constituie activitatea a 2 asociații obștești republicane și peste 10 asociații obștești locale. Acestea organizații își desfășoară activitatea în domeniile cum ar fi: sănătate, mediu, educație, sport, servicii sociale, dezvoltarea comunitară.

Printre asociații republicane se enumeră Societatea de Cruce Roșie din Moldova, filiala Anenii Noi și Organizația non-guvernamentală „Viața Nouă”.

Dintre asociații obștești locale cele mai active sunt următoarele: „ASTRA-Anenii Noi”, „Casa Noastră Anenii Noi”, „Uniunea Veteranilor Războiului din Afganistan Anenii Noi”, „Centrul de Justiție Comunitară Anenii Noi”, Asociația obștească a veteranelor de muncă și război, „Aneni-Business”, „Nadejda”, „Parenta”, „Prosperas”, „Anina”, „BioArhitectura” „Mass-media prin parteneriat și comunitate”.

Domeniul de activitate a asociațiilor obștești republicane, ce activează pe teritoriul orașului, este cel al sănătății, avînd misiunea de a proteja viața și sănătatea oamenilor localității. *Societatea de Cruce Roșie din Moldova, filiala Anenii Noi* dezvoltă serviciul de caritate prin acordarea asistenței medico-sociale, ajutorului material cetățenilor localității, care au nevoie de acest ajutor, și compatrioților de peste hotare, deasemenea aceasta organizație acordă ajutor și instituțiilor ocrotirii sănătății. *Organizația non-guvernamentală „Viața Nouă”* promovează mediul sănătos de viață în rîndurile populației localității prin intermediul reabilitării psihosociale a persoanelor dependente de alcool, utilizatorilor de droguri injectabile, persoanele care trăiesc cu HIV și familiilor sale. În cadrul organizației activează un sistem treptat de reabilitare ce include comunitatea terapeutică în localitatea Berezki – staționarul, prevăzut pentru găzduirea concomitentă a 15 persoane.

Asociațiile obștești locale „ASTRA-Anenii Noi” și „Casa Noastră Anenii Noi” activează în domeniul promovării valorilor naționale și a societății civile; promovării participării și solidarității cetățenilor în viața și dezvoltarea comunității; dezvoltării parteneriatului local durabil.

Asociația „Uniunea Veteranilor Războiului din Afganistan Anenii Noi” și Asociația obștească a veteranelor de muncă și război activează în domeniul susținerii membrilor asociațiilor invalizilor de război și membrilor familiilor celor cazuți sau pierduți fara urma.

În domeniul justiției activează asociația „Centrul de Justiție Comunitară Anenii Noi”, care acordă asistența instituțiilor de stat în promovarea politicii de reformare a justiției penale la nivel local, în vederea implimentării și promovării alternativelor la detenție și reintegrării sociale a libertăților din instituțiile penitenciare.

În domeniul afacerilor activează asociația „Aneni-Business”, care realizează și protejează drepturile și libertățile economice, sociale și culturale ale membrilor săi.

În domeniul educației activează asociațiile „Nadejda”, „Parenta” și „Prosperas”, care contribuie la sprijinirea învățămîntului preuniversitar, întreținerea, dezvoltarea și modernizarea bazei didactico-materială pentru elevi și susține activitățile extrașcolare.

În domeniul mediului activează asociația locală „BioArhitectura”, care își desfășoară activitatea pe teritoriul raionului Anenii Noi. În activitatea sa, asociația organizează instruirii ecologice a populației; efectuează acțiuni de restabilire și protecție a mediului natural și de întreținere a spațiilor forestiere din zona orașului; produce materialul săditor în pepiniere; efectuează lucrări de împădurire terenurilor fără vegetație forestieră; promovează utilizarea resurselor

regenerabile de energie și alte măsuri și acțiuni ce pot să preîntâmpine fenomenele negative de poluare a mediului.

În domeniul sportului activează asociația „Anina”, care promovează aplicarea culturii fizice în viața populației din localitate.

Asociația „*Mass-media prin parteneriat și comunitate*” activitatea căruia se bazează pe producerea reclamei, executarea și translarea programelor teleradio, informarea populației despre importanța participării active la viața societății.

În linii generale, ONG din orașul Anenii Noi activează aproape pentru toate categoriile de cetățeni. Totuși, desfășoară activități în domeniile educației, social, sănătății, mass-mediei, mediului, sportului etc.

Potrivit datelor primăriei Anenii Noi, de către ONG-urile locale, în ultima perioadă, au fost realizate doar 2 proiecte, fapt ce relevă un nivel redus de implicare în viața comunitară a localității. Suma fondurilor extrabugetare atrase de ONG-uri în ultimii 5 ani constituie 1000 €. Totodată se constată un nivel scăzut de participare a organizațiilor non-guvernamentale la procesul decizional în comunitate.

De menționat ca, din numărul total al organizațiilor non-guvernamentale din comunitate, doar o parte mai mică sunt suficient de active și dezvoltă diferite proiecte și inițiative. Una din cauzele numărului redus de ONG active este lipsa unor surse de finanțare din interiorul țării prin intermediul finanțărilor publice și private, cât și lipsa unor mecanisme de generare a veniturilor prin prestarea de servicii. Printre principalele probleme cu care se confruntă asociațiile obștești locale sunt: insuficiența resurselor financiare; viabilitatea financiară redusă, cauzată de o dependență a bugetelor de granturile externe; diversitatea redusă a activităților generatoare de venituri.

4.4.4 Cultura

Activitatea culturală în or. Anenii Noi este reprezentată de o rețea de instituții culturale care contribuie la formarea, promovarea și dezvoltarea valorilor tradițional-artistice a populației din localitate. Activitatea culturală a orașului Anenii Noi este coordonată și promovată de Secția Cultură, Turism și Sport din cadrul Consiliului Raional Anenii Noi⁷. Printre instituții culturale în localitate activează: Casa Raională de Cultură, Căminul Cultural din satul Ruseni, Centrul de Creație a elevilor „Ciocîrlia”, Școala de Arte Anenii Noi și cinci biblioteci publice. Alte instituții culturale cum ar fi cinematografe, teatre, muzee pe teritoriul orașului lipsesc.

Casa Raională de Cultură a fost construită în anul 1972, este amplasată în zona centrală a orașului, dispune de două săli de spectacole (sala mare și sala mică) cu 770 locuri, birouri de lucru și săli de repetiții. Activează în baza Regulamentului, aprobat prin decizia Consiliului raional Anenii Noi nr. 04-12 din 22 noiembrie 2007, Programului de activitate și Regulamentului intern a instituției. Este centru metodic pentru toate casele și căminele culturale din raion. În perioada rece a anului instituția se încălzește integral, au fost efectuate reparații în foaier, sala mică, birourile de lucru, scena. În anul 2013 s-au efectuat lucrările de reparație a rețelei electrice. În incinta Casei Raionale de Cultură sunt organizate activități de o înaltă valoare artistică cu participarea personalităților notorii din domeniul artei din țară și de peste hotare; festivaluri tradiționale, serbări populare și concursuri tematice. Artiștii amatori ai Casei Raionale de Cultură evoluează cu succes în cadrul activităților culturale de nivel republican și internațional.

⁷ http://anenii-noi.md/index.php?option=com_content&view=article&id=101&Itemid=673

În cadrul Casei Raionale de Cultură activează 15 ansambluri de artiști amatori cu 232 de membri, din numărul total 4 sunt pentru copii și adolescenți. Prin Ordinul Ministerului Culturii Nr. 257 din 19 noiembrie 2012, 12 ansambluri de artiști amatori au obținut titlul „Model”: ansamblurile folclorice „Grădina Dorului”, „Nadejda”, „Slaveanca”, orchestra de muzică populară „Mărțișor”, Fanfara (copii), Fanfara (maturi), ansamblurile de muzică ușoară „Cadența” și „Modus”, teatrul de păpuși „Cheița de Aur”, ansamblul vocal „Gama Sonor”, studioul muzical „Perlele Moldovei”, ansamblul de dans popular „Meleag basarabean”.

În activitatea sa, Casa Raională de Cultură se confruntă cu următoarele probleme: lipsa costumelor și instrumentelor muzicale pentru colectivele artistice; lipsa unității de transport pentru deplasarea colectivelor în cadrul diverselor festivaluri raionale, republicane și internaționale; lipsa utilajului tehnic și sonor performant; lipsa specialiștilor calificați; salarii mici a angajaților; lipsa cursurilor de calificare și seminare pentru specialiștii din domeniu. E necesară reparația capitală a sălii mari, dotarea ei cu utilaj modern și procurarea fotoliilor. În perspectivă ar fi binevenită construcția unei cazangerii autonome și amenajarea terenului aferent instituției.

Căminul Cultural din satul Ruseni este amplasat în centrul satului într-o clădire adaptată, dispune de o sală de concerte cu o capacitate de cca 60 de locuri. În activitatea sa căminul cultural organizează diverse concerte și serate de odihnă. Starea fizică a clădirii este mai puțin satisfăcătoare și necesită reparație capitală. În perioada rece a anului instituția nu se încălzește.

Centrul de creație a elevilor „Ciocîrlia” își desfășoară activitatea din anul 1996 într-o clădire adaptată, construită în anii '60 și este amplasat în centrul orașului. Instituția dispune de o sală de concerte cu o capacitate de 150 locuri. În cadrul centrului de creație copiii se ocupă de activități extrascolare și își dezvoltă abilitățile artistice și de creație în cadrul a mai multor cercuri cum ar fi: dans, muzică, declamație artistică, broderie, croșetărie, macrameu etc. Pentru a promova tinere talente de la centrul de creație, anual în localitate se organizează, festivalul „Clinchetul primăverii”⁸, tradiționalul concurs de talente, unde copii își demonstrează maiestria de a dansa, cânta și a juca teatru. Pîna în prezent s-au desfășurat deja 18 ediții a acestui festival cu participarea artiștilor din Italia, Bulgaria, România și Ucraina.

În activitatea sa centrul se confruntă cu problemele ce țin de lipsa transportului pentru deplasarea copiilor la diferite evenimente cultural-artistice. Clădirea centrului este într-o stare satisfăcătoare, însă se constată lipsa spațiilor/sălilor suficiente pentru activitatea cercurilor de instruire.

Școala de Arte Anenii Noi este amplasată în centrul orașului, dispune de clădire proprie, construită în anii '60 și adaptată pentru activitate. Deasemenea, instituția dispune de o sală de concerte cu o capacitate de 120 locuri.

Actualmente, în școala de arte fac studii cca 115 elevi în domeniul muzicii, vocalului (71 elevi) și artelor plastice (43 elevi). În anul 2014 au finisat studiile 18 absolvenți. Școala de Arte este frecventată de copii din 11 localități ale raionului, inclusiv și localitățile din componența administrativ-teritorială a orașului Anenii Noi.

Cele mai importante evenimente la care au participat elevii pe parcursul anului sunt: concursul zonal „Gh. Murgu” organizat în raionul Dubăsari, concursul republican „Tinere talente”, expoziții de artă decorativă, participări la diferite sărbători ale orașului și raionului, concerte de totalizare.

⁸ http://www.publika.md/dans-si-voie-buna-la-anenii-noi-clinchetul-primaverii-a-adunat-sute-de-copii-pentru-a-si-demonstra-talentul-video_1863881.html

Starea fizică a edificiului este satisfăcătoare, clădirea dispune de cazangerie autonomă și în perioada rece a anului se încălzește integral. În fiecare an sunt efectuate reparații capitale și curente.

Problemele cu care se confruntă instituția este lipsa spațiului necesar pentru activități artistice, lipsa mobilierului, lipsa instrumentelor muzicale, costumelor naționale și literaturii de specialitate. Pentru a rezolva problema spațiului necesar, este în proces de construcție o anexă la clădirea principală, însă surse financiare sunt insuficiente pentru a finisa construcția.

Cercul de dansuri sportive este organizat în incinta Liceului teoretic A. Pușchin, unde se antrenează cca 30 de copii și maturi.

Orașul Anenii Noi este gazda mai multor evenimente și festivaluri raionale, regionale, naționale și internaționale. Anual, în localitate sunt organizate mai multe evenimente cultural-artistice, printre care se enumără:

- Festivalul-concurs Internațional de Artă vocală „*Cântă inimă*”;
- Festival-concurs Național de folclor „*La Nistru la Mărgioara*”;
- Festivalul-concurs raional al cântecului pascal „*Osanale Domnului*”;
- Festivalul raional de tradiții și obiceiuri de iarnă „*Florile dalbe*”;
- Ceremonia anuală nominalizărilor în domeniul culturii „*Gala Laureatilor în domeniul culturii*”;⁹
- Festivalul Internațional de Muzică „*Mărțișor*” (etapa raională).
- Festivalul Național al Teatrelor de Păpuși „*La căsuța cu povești*”;
- Festivalul Republican a cântecului patriotic „*Credință, Speranță, Iubire*”;
- Festivalul-concurs Republican (etapa raională) „*Două Inimi gemene*”, consacrat regretaților Ion și Doina Aldea-Teodorovici;
- Festivalul Etniilor „Unitate prin diversitate”;
- Festivalul „Clinchetul primăverii”;
- Concursul raional de inteligență și creativitate „*Miss Smaramdita*”¹⁰ consacrat vieții și creației lui Ion Creangă;
- Concursului raional pentru băieți „*Mister Guguță*”, dedicat vieții și operei lui Spiridon Vangheli.

În localitate există cinci biblioteci publice, dintre care, două sunt biblioteci orașenești (biblioteca publică și biblioteca pentru copii) și trei biblioteci sătești în localitățile Ruseni, Berezchi și Hîrbovățul Nou. Numărul acestora fiind constant în ultimii 5 ani.

Biblioteca publică din or. Anenii Noi¹¹ a fost înființată în anul 1946, este amplasată în centru orașului, în sediul Casei Raionale de Cultură și prezintă centrul metodologic pentru toate bibliotecile publice din raion. Instituția include și o filială pentru copii cu un număr de cca 1 300 cititori. Ponderea numărului de copii înscriși la biblioteca față de numărul total de copii din localitate este de 68,6 %. Activitatea de bază a bibliotecilor constă în promovarea cărții și lecturii și desfășurarea activităților culturale.

Bibliotecile din oraș, în anul 2014, au fost selectate ca finaliste în programul „NOVATECA”¹² cu o durată de cinci ani. Programul se axează pe patru domenii principale de activitate, pentru realizarea obiectivelor propuse: dotarea bibliotecilor cu tehnologii moderne, instruirea bibliotecarilor, colaborarea cu autoritățile publice locale și centrale în vederea susținerii

⁹ <http://adevarul.pro/cultura/anenii-noi/1011-gala-laureailor-in-domeniul-culturii-2013.html>

¹⁰ <http://adevarul.pro/cultura/anenii-noi/1063-miss-smrndia-2014.html>

¹¹ <http://www.biblio-aneni.info/>

¹² <http://novateca.md/ro/about-novateca/program-overview>

bibliotecilor publice în calitate de centre de dezvoltare comunitară și conlucrarea cu societatea civilă și sectorul privat pentru sensibilizarea publicului și a instituțiilor față de modernizarea bibliotecilor.

Problemele cu care se confruntă bibliotecile din oraș sunt: lipsa cadrelor calificate în domeniu, insuficiența mijloacelor financiare pentru procurarea publicațiilor, lipsa software-ului pentru evidența utilizatorilor/resurselor, fondul de carte nu corespunde necesităților beneficiarilor, mobilier învechit.

Bibliotecile din satele Ruseni, Berezchi și Hîrbovățul Nou sunt amplasate în clădirile adaptate și din considerentul numărului scăzut al populației în aceste localități activează doar 4 ore pe zi (0,5 salariu). În activitatea sa instituțiile se confruntă cu un șir de probleme: clădirile nu sunt aprovizionate cu apă și canalizare, instituțiile nu sunt conectate la rețeaua de telefonie fixă și nu se încălzesc în perioada rece a anului. Acoperișul clădirii unde este amplasată biblioteca din s. Ruseni necesită a fi reparat. Biblioteca din s. Hîrbovățul Nou nu este conectată la rețeaua de energie electrică.

Fondul de cărți din biblioteci, în perioada anilor 2009 – 2013, este reprezentat în tabelul următor:

Bibliotecile	2009	2010	2011	2012	2013
Biblioteca publică, or. Anenii Noi, nr. de cărți	30 319	29 970	30 162	31 346	31 242
Biblioteca pentru copii, or. Anenii Noi, nr. de cărți	23 454	23 139	22 703	23 113	21 550
Biblioteca din s. Ruseni, nr. de cărți	5 357	5 436	5 523	4 767	4 842
Biblioteca din s. Berezchi, nr. de cărți	6 170	3 895	3 755	3 662	3 334
Biblioteca din s. Hîrbovățul Nou, nr. de cărți	2 942	2 991	3 054	2 683	2 873

Sursa: Primăria or. Anenii Noi

Potrivit datelor prezentate de Primăria orașului Anenii Noi, volumul de resurse alocat anual pentru promovarea și dezvoltarea culturii în localitate este reprezentat astfel:

Anul	2009	2010	2011	2012	2013
Suma, mii lei	145,2	153,3	136,0	146,8	66,1

Sursa: Primăria or. Anenii Noi

Conform Registrului monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.1531-XII din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor¹³, în raionul Anenii Noi au fost atestate 157 monumente de arheologie, istorie, arhitectură și artă, dintre care în orașul Anenii Noi și satele ce intră în componența administrativ-teritorială a acestuia, au fost atestate 25 monumente de arheologie, istorie și artă. Printre acestea se enumeră așezările din epoca bronzului și secolelor II-IV, IV, VIII-IX, XIV; necropolă din epoca bronzului; tumuli din epoca antică; monumentul eroilor căzuți în război „Mama Îndurerată” (1941-1945) instalat în anul 1987; monumentul consătenilor căzuți în 1941-1945 din s. Hîrbovățul Nou; monumentul „M. Eminescu” instalat în anul 1992. În oraș există și

¹³ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=333559&lang=1>

alte monumente de arhitectură, istorie și artă, care nu fac parte din Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, cum ar fi: „Biserica Sf. Dumitru” construită în anul 2001, Capela în memoriam eroilor căzuți în războiul din Afganistan și pentru integritatea Republicii Moldova din 2005, monumentul lui Lenin și monumentul lui Ștefan cel Mare instalate în anul 2006

Personalități notorii a or. Anenii Noi:

- Nicolae Zafton – general-maior de justiție, jurist emerit al Republicii Moldova, participant la războiul din Afganistan;
- Vasile Moroșanu, șef Secție Cultură, Turism și Sport Consiliul raional Anenii Noi, Artist al Poporului;
- Andrei Usatîi - Ministrul Sănătății al Republicii Moldova;
- Ivan Demian- solistul trupei "7 B" din Moscova;
- Mihai Eladi - medic, poet;
- Andrei Straistă - profesor, exdirector al Liceului Teoretic Raional „Hyperion”, actualmente purtându-i numele Liceul Teoretic Raional „Andrei Straistă”;
- Mihai Cheibaș - primar de Anenii Noi, decorat cu Ordinul „Meritul civic”.

În concluzie, putem constata ca viața culturală în comunitate este bine dezvoltată, iar edificiile culturale sunt într-o stare relativ satisfăcătoare și necesită investiții capitale pentru a fi reabilitate/modernizate.

4.4.5 Sportul

Activitatea sportivă din or. Anenii Noi este coordonată și promovată de Secția Cultură, Turism și Sport din cadrul Consiliului Raional Anenii Noi¹⁴, de asemenea pe teritoriul orașului activează clubul sportiv „Anina” și o școală sportivă.

Clubul sportiv „Anina” a fost fondat în anul 2005 și dispune de 4 săli de sport combinate. Printre principalele activități sportive ale clubului se enumără fotbal, minifotbal, volei și baschet. Frecventează clubul aproximativ 150 de sportivi, dintre care cca 100 de sportivi practica fotbal, formînd 4 echipe; 20 – minifotbal, formînd o echipa; cîte cca 15 persoane practică volei și baschet și formează cîte o echipa. Clubul este dotat cu echipament sportiv necesar, cu suportul sponsorilor și primăriei orașului Anenii Noi.

Echipa de fotbal, pînă în anul 2013, a fost deținătoare Cupei Raionale (locurile 1, 2 și 3 în campionatul raionului), iar în anul 2013 a participat în campionatul național, divizia B. Echipele de baschet și volei se mențin pe poziția locurilor 1, 2 și 3 în campionatul raional.

Principalele probleme care influențează performanța sportivă a echipelor sunt insuficiența surselor financiare pentru întreținerea echipelor și lipsa transportului pentru deplasări.

Școala sportivă a fost fondată în anul 2005, este amplasată în apropierea stadionului raional, la pereferia nordică a localității și se află în gestiunea Consiliului Raional. Activitățile sportive ce se desfășoară în instituție sunt fotbal, tenis de masă, trînta, box. În școală activează 18 antrenori.

Secția de fotbal frecventează cca 350 de copii și juniori, celelalte secții sportive sunt frecventate de cca 100 de copii și juniori. Echipele sportive participă la campionatul republicii și turnee internaționale. Printre problemele cu care se confruntă instituția sunt lipsa surselor financiare suficiente pentru organizarea evenimentelor sportive, deplasarea echipelor la diferite activități sportive, procurarea echipamentului sportiv.

Infrastructura sportivă a orașului este reprezentată de stadionul raional, trei terenuri de fotbal, terenul pentru atletică ușoară și cinci săli de sport. Stadionul raional a fost construit în anul

¹⁴ http://anenii-noi.md/index.php?option=com_content&view=article&id=101&Itemid=673

1980, cu o capacitate de 2000 de locuri și în prezent este într-o stare bună. Pe teritoriul stadionului funcționează 2 terenuri de fotbal, un teren sintetic de minifotbal, un teren de baschet, două terenuri de volei și o sală de tenis de masă deschisă în anul 2013.

De asemenea, de săli de sport dispun și următoarele instituții de învățământ: Liceul Teoretic „A. Pușkin”, Liceul Teoretic „M. Eminescu”, Liceul Teoretic Raional „A. Straista”, unde sunt practicate cele mai cunoscute genuri de sport cum ar fi volei, baschet, minifotbal, tenis de masă, taekwondo.

Sala de box a început activitatea în anul 2011 și este amplasată în clădirea fostului sediu al primăriei. Sala nu este asigurată cu condiții bune pentru activitate: lipsește sistemul de încălzire în perioada rece a anului, podeaua necesită a fi reparată.

La nivel privat funcționează o sală de forță care a fost deschisă în anul 2003 și este echipată cu aparate de forță. Sala este de o capacitate pentru cca 50 persoane, actualmente este frecventată de aproximativ 20 sportivi amatori.

În funcție de infrastructura sportivă existentă, în localitate activează următoarele secții sportive:

- secții sportive de fotbal, fiind cel mai dezvoltat gen de sport, numărul lor a crescut treptat de la 3 secții în anul 2009, la 7 secții în anul 2013;
- secții de baschet și tenis de masă, numărul cărora la fel a crescut ușor de la o secție în anii 2009-2010 la 2 secții în anii 2011-2013;
- secția de volei;
- secția de box.

Potrivit datelor prezentate de Primăria or. Anenii Noi, volumul de resurse alocat anual pentru promovarea și dezvoltarea sporturilor în localitate este reprezentat astfel:

Anul	2009	2010	2011	2012	2013
Suma, mii lei	46,4	40,4	40,4	38,7	57,6

Sursa: Primăria or. Anenii Noi.

Din tabel observăm ca volumul de resurse alocat anual pentru promovarea și dezvoltarea sporturilor în localitate descrește treptat în anul 2012 față de anul 2009, iar în anul 2013 această cifră înregistrează o suma cea mai mare alocată în ultimii 5 ani.

Aceasta se datorează faptului ca în anul 2013 pe teritoriul stadionului raional a fost amenajată sala de tenis de masă. De asemenea au fost alocate surse financiare suplimentare din bugetul local pentru participarea echipei de fotbal la Campionatul Republicii Moldova.

Anual de către primăria orașului se petrec următoarele competiții: campionatul la tenis de masă, minifotbal, volei, baschet, șah, trântă, biliard, dansuri sportive. Diferite competiții sportive se petrec în cadrul sărbătorilor naționale, de ziua orașului și a satelor care se află în componența teritorial-administrativă a acestuia etc.

În concluzie, analizând dinamica indicatorilor ce reflectă activitatea sportivă, se constată tendința crescândă a numărului activităților sportive desfășurate în localitate, ceea ce demonstrează interesul sporit a populației localității față de practicarea principalelor genuri de sport. Activitatea sportivă din orașul Anenii Noi nu face parte din sistemul sporturilor de performanță și are drept scop dezvoltarea și popularizarea principalelor genuri de sport amator și promovarea modului sănătos de viață. Principala problemă cu care se confruntă administrația publică locală în domeniul sportului este lipsa surselor financiare pentru dezvoltarea bazei sportive, promovarea și desfășurarea activităților sportive în localitate.

4.4.6 Odihnă și divertisment

În or. Anenii Noi odihna și divertismentul populației reprezintă obiectul activității următoarelor organizații și agenți economici: Secția Cultură, Turism și Sport din cadrul Consiliului Raional Anenii Noi¹⁵, firma comercială de producție „Mondial S” SRL, Firma Cristehtrans S.R.L.

Printre elemente de capital natural și de infrastructură existente în oraș pentru odihnă și agrement se enumără: 2 parcuri, 1 scuar, 2 zone/centre de agrement, 4 restaurante, 28 baruri, 2 cafenele/cantine¹⁶, 2 discoteci, 2 cluburi de noapte.

Parcuri *Casa de Cultură* și *Mama Îndurerată* sunt locuri tradiționale de odihnă, plimbări și întâlniri a locuitorilor orașului.

Parcul Casa de Cultură este amplasat în partea centrală a orașului, în zona Casei Raionale de Cultură, fiind întemeiat în anii '80, ocupă o suprafață de 0,8726 ha. Pe teritoriul parcului sunt plantate copaci și arbuști, iar din anul 2006 a fost instalat monumentul lui Lenin. Parcul este amenajat cu bănci și urne pentru deșeuri. Totodată teritoriul parcului nu este iluminat în fiecare zi, ci doar de sărbători, în scopul economisirii energiei electrice.

Parcul Mama Îndurerată este situat la periferia orașului în partea de nord și are o suprafață de 16.13640 ha¹⁷. După suprafața sa este unul dintre cele mai mari spații verzi din oraș. Teritoriul este acoperit, parțial, de zone verzi compuse din copaci și arbuști, speciile predominante fiind: arțar, castan, tei etc. Parcul este de profil larg. Aici se află monumentul eroilor căzuți în război „Mama Îndurerată” (1941-1945), în apropierea căruia a fost construită o scenă de vară, care actualmente este demolată. Aleea care duce spre monument este amenajată cu bănci și urne pentru deșeuri. Parcul este remarcabil prin existența pe teritoriul acestuia canalului de canotaj, construit în perioada sovietică, care din anii '90 nu funcționează din cauză lipsei surselor financiare. Parcul nu este amenajat pentru odihnă. Dar, cu toate acestea importante sărbători de primăvară sunt organizate în acest parc.

Scuarul „Aleea Slavei” este situat în centrul orașului în fața Consiliului Raional și ocupă o suprafață de 0,4287 ha. Acest spațiu este locul principalelor manifestații cu prilejul sărbătorilor oficiale naționale și religioase. Din ansamblul scuarului face parte și monumentul lui Ștefan cel Mare. Scuarul este amenajat cu zone verzi.

Centru de Agrement „KORONA” este amplasat în zona gării auto din oraș și include 3 piscine deschise de diferite dimensiuni pentru copii și maturi, bar grill, cafe-terasa și hotel. Centrul a început să funcționeze din anul 2013, iar oficial a fost deschis în anul 2014 cu suportul investițiilor private Firmei Cristehtrans S.R.L. În perioadă de vară localul este frecventat zilnic de cca 250 persoane.

Zona de agrement, amenajată în preajma iazului amplasat în extravelanul localității, la o distanță de 0,5 km de la oraș, în de-a lungul drumului republican R 30 Anenii Noi - Căușeni - Ștefan Vodă - frontieră cu Ucraina. Iazul are o suprafață 5,17 ha și a fost transmis în arendă în scop de agrement în anul 2010 pentru o perioadă de 25 ani. Pe teritoriul zonei se află o cafenea, terase special amenajate pentru grătar, terenul de joacă. Zona de odihnă este în proces de amenajare continuu cu suportul investițiilor private firmei comerciale de producție „Mondial S” SRL.

Restaurantele, cafenele, discotecile și cluburi de noapte aflate în localitate sunt în gestiunea agenților economici și activează doar în baza investițiilor private.

¹⁵ http://anenii-noi.md/index.php?option=com_content&view=article&id=101&Itemid=673

¹⁶ Date privind deprivarea localităților rurale, 2012. Accesate la <http://www.mec.gov.md/ro/content/idam>

¹⁷ <https://www.cadastru.md/openmap/webinfo/f?p=333:1:4193252036459475>

În concluzie, în orașul Anenii Noi există localuri pentru organizarea odihnei și divertismentului, însă diversitatea acestora este moderată. Pentru ca parcuri să devină mai atractive pentru populația orașului, este necesară amenajarea acestora și efectuarea lucrărilor de arhitectură, pavaj, iluminat etc.

4.4.7 Mass-media

Mijloacele de informare în masă ce activează pe teritoriul orașului sunt reprezentate de un studio privat de televiziune locală TV Elita Anenii Noi, canalul tehnic al televiziunii prin cablu și 2 ziare locale „Adevărul de Anenii Noi” și „Informează-te împreună cu noi”.

TV Elita Anenii Noi activează din vara anului 2014 și este studio TV independent, care difuzează știrile și emisiunile pe frecvențele postului național Elita TV.

În orașul Anenii Noi timp de 14 ani funcționează televiziunea prin cablu care are canalul tehnic local. Acest canal difuzează în raza orașului doar anunțuri cu caracter tehnic și activează cu suportul întreprinderii „Studioul AN-TV” SRL.

Ziarul local „Adevărul de Anenii Noi” a apărut, întâi on-line, în ianuarie 2011, ca proiect mediatic al asociațiilor obștești „ASTRA-Anenii Noi” și „Casa Noastră Anenii Noi”. În noiembrie 2011 publicația periodică „Adevărul de Anenii Noi” a fost înregistrată oficial la Ministerul Justiției. Publicația apare periodic, bilunar și conține cele mai interesante informații și știri, articole critice, despre ceea ce se întâmplă în oraș și raion. Totodată, din 30 septembrie 2011 ziarul este editat și pe suport de hârtie, de două ori pe lună, în limba română, 6 pagini. Tirajul ziarului este de 1000 de exemplare.

Ziarul local de informare, opinie și divertisment din raionul Anenii Noi „Informează-te împreună cu noi” a apărut în noiembrie 2013 cu suportul investițiilor private a SRL „Informează-te împreună cu noi”. Colectivul redacțional este constituit din 3 membri. Publicația reflectă știri din toate domeniile ale vieții comunitare a localității, reportaje despre evenimente și oameni, interviuri și schițe. Publicația apare o dată în săptămână, vineri, în limbile română și rusă și are 6 pagini. Tirajul este de 1000 de exemplare, iar numărul de abonați din localitate este cca 80. De la începutul anului 2014 cu suportul primăriei este finanțată o pagină a ziarului în care se reflectă, periodic, activitatea administrației publice locale din oraș.

Principalele probleme cu care se confruntă publicația sunt: insuficiența surselor financiare pentru a edita ziarul și pentru remunerarea membrilor colectivului redacțional; lipsa utilajului tehnic necesar pentru activitatea editorială.

Începând cu anul 2011 a fost stopată activitatea postului de radio local – radio TEMP FM, frecvența 104,4 FM, deși licența acestuia este valabilă până în anul 2017.

În urma discuțiilor cu membrii grupului de lucru și alți reprezentanți ai comunității s-a constatat necesară reactivarea postului de radio local. Pentru a fi reactivat postul de radio local este necesară identificarea unui parteneriat și atragerea surselor financiare.

Reprezentanții mass-mediei locale sunt invitați să participe la diferite activități și evenimente organizate de către autoritățile publice locale, ulterior fiind publicate articole pentru a informa cetățenii localității cu probleme specifice ce există în localitate.

Mijloacele de informare în masă locale sunt mai puțin diverse după numărul, volumul și produse oferite, ziarele constituie cel mai important grup de mijloace de informare.

4.5 Serviciile sociale

4.5.1 Educația

Procesul educațional în orașul Anenii Noi este organizat de Primăria orașului și Direcția Educație din cadrul Consiliului Raional Anenii Noi, rețeaua de instituții preșcolare - grădinițe-creșe și instituții de învățământ primar și secundar general – licee teoretice.

Sistemul de educație preșcolară a localității este format din trei grădinițe-creșe: grădinița nr. 3 și grădinița nr. 4 din or. Anenii Noi și grădinița din s. Hîrbovățul Nou.

Grădinița-creșă nr. 3 are o capacitate maximă de 220 de locuri și a fost dată în exploatare în anul 1976. Numărul de copii înmatriculați în anul 2013 este de 335. Acest număr este în creștere față de anul 2009 cu 30%. Spațiile instituției nu sunt suficiente și depășesc nivelul de utilizare a capacităților cu cca 16% în anul 2009 și cca 52% în anul 2013. Numărul cadrelor didactice la fel a crescut ușor de la 13 în anul 2009 la 17 în anul 2013 datorită creșterii numărului de copii la grădiniță. Neajunsul de cadre didactice lipsește, iar numărul de copii la un cadru didactic constituie aproximativ 19 copii.

Grădinița-creșă nr. 4 din oraș este de o capacitate de 240 de locuri, a fost dată în exploatare în anul 1984. Numărul de copii ce au frecventat grădinița în anul 2013 este 290 de copii și este în creștere față de anul 2009 cu cca 12 %. Gradul de utilizare a capacităților spațiului instituției este în creștere treptată de la 108% în anul 2009 la 120% în anul 2013. În instituție activează 16 cadre didactice, iar numărul copiilor la un cadru didactic constituie cca 18 copii, neajunsul de cadre didactice lipsește.

Grădinița-creșă din satul Hîrbovățul Nou este exploatată din anul 1960 și dispune de o capacitate de 30 locuri. Număr de copii înscriși la grădiniță în anul 2013 a constituit 29 de copii și este în descreștere cu cca 4% față de anul 2009. Spațiile instituției sunt suficiente și sunt folosite la capacitatea de 96%. În instituție activează 3 cadre didactice, iar numărul copiilor la un cadru didactic constituie 9 copii. Cu suportul Fondului de Investiții Sociale din Moldova și cofinanțarea Primăriei în anul 2009 a fost renovat blocul sanitar a grădiniței, investiția a constituit 100 mii lei.

Nivelul de dotare cu materialele metodologice și educaționale a instituțiilor preșcolare din localitate este satisfăcător. În cadrul grădinițelor activează asociațiile părinților.

Educația școlară în comunitate se desfășoară în liceul teoretic „M. Eminescu” și liceul teoretic „A. Pușkin”.

Liceul teoretic „M. Eminescu” a fost dat în exploatare în anul 1980 și dispune de 1200 de locuri. Numărul de copii înmatriculați în anul 2013 este de 817 și este în creștere față de anul 2012 cu 2,5%. Totodată, numărul copiilor ce au frecventat instituția a scăzut în perioada 2009-2012 cu 3%. Spațiul instituției este suficient și este folosit la capacitatea de cca 68%. La începutul anului de studii 2013/2014 numărul cadrelor didactice este de 56, numărul acestora fiind în descreștere față de anul 2009 cu 10 cadre didactice. În anul de studii 2013/2014 în mediu la un cadru didactic reveneau 15 elevi față de 12 elevi în anul de studii 2009/2010. În ultimii cinci ani se înregistrează neajunsul de cadre didactice de la 2 unități în anul 2009 la 4 unități în anul 2013. Gradul de acoperire a necesarului în cadre didactice scade de la 97% în anul 2009 la 93% în anul 2013. Nivelul de dotare cu materialele metodologice și educaționale este de 70 %.

Liceul teoretic, cu predare în limba rusă, „A. Pușkin” a fost dat în exploatare în anul 1979 și dispune de 1176 de locuri. Numărul de copii înmatriculați în anul 2013 este de 651 și este în descreștere față de anul 2009 cu cca 16%. Spațiul instituției este suficient și este folosit la capacitatea de aproximativ 60%. La începutul anului de studii 2013/2014 numărul cadrelor didactice este de 53, numărul acestora fiind în descreștere față de anul 2009 cu 6 cadre

didactice. În mediu la un cadru didactic revin 13 elevi. Gradul de acoperire a necesarului în cadre didactice este de 100%. Nivelul de dotare cu materialele metodologice și educaționale este de 80 %. În anul 2011 clădirea a fost renovată parțial prin schimbarea ferestrelor la 2 etaje cu suportul financiar a Primăriei orașului și Consiliului Raional Anenii Noi. De asemenea în anul 2013 cu suportul financiar a Consiliului Raional a fost construită cazangeria autonomă.

Potrivit sondajului de opinie publică privind evaluarea gradului de satisfacție privind prestarea serviciilor publice în orașul Anenii Noi¹⁸, referitor la infrastructura instituțiilor preșcolare, respondenții sunt cel mai satisfăcuți de starea clădirilor, acordând o notă medie de 5,40 puncte, iar cel mai puțin satisfăcuți sunt de dotarea grupelor cu materiale didactice – 5,15 puncte.

Cît privește infrastructura instituțiilor școlare, participanții la studiu au demonstrat un nivel mai înalt de satisfacție față de amenajarea sălilor de studii – 5,04 puncte. Persoanele intervievate sunt cel mai nesatisfăcute de amenajarea terenului și a sălii de sport – 4,57 puncte. Dotarea claselor cu materiale didactice constituie 4,62 puncte. (Nivelul de satisfacție maximal este de 7 puncte.)

În general, nivelul de satisfacție al părinților s-a dovedit a fi unul destul de ridicat. Totuși, este de evidențiat faptul că cele mai joase aprecieri s-au înregistrat în cazul dotării claselor cu materiale didactice.

Problemele instituțiilor preșcolare din localitate țin de: numărul mare de copii în grupe în grădinițele nr.3 și nr. 4; lipsa spațiului pentru logoped, psiholog și pentru orele de engleză în gradinița nr. 4; deteriorarea fizică a clădirii gradiniței din satul Hîrbovățul Nou.

Printre principalele probleme cu care se confruntă instituțiile școlare din localitate sunt: deteriorarea fizică a clădirii liceului „A. Pușkin”; facturi cu sume mari pentru energia termică a liceului „M. Eminescu”; terenuri sportive slab amenajate; dotarea insuficientă a claselor cu materialele metodologice și didactice. În liceul teoretic „M. Eminescu” este necesar de a construi o cazangerie autonomă pentru a evita sume mari de achitare a energiei termice.

4.5.2 Ocrotirea sănătății

Sistemul de ocrotire a sănătății locuitorilor orașului Anenii Noi este format de următoarele instituții medicale: IMSP Spitalul raional Anenii Noi; IMSP Centrul Medicilor de Familie Anenii Noi, două Oficii ale medicilor de familie în s. Ruseni și s. Beriozchi și două Oficii de sănătate în s. Hirbovatul Nou și s. Socoleni; Asistența Medicală Urgentă; Centrul de Sănătate Publică; șase cabinete stomatologice și șase farmacii ce funcționează în oraș.

Activitatea de staționar. Pe teritoriul orașului activează un spital de nivel raional - IMSP Spitalul raional Anenii Noi. Numărul total de paturi în spital este de 188, iar gradul de asigurare a populației cu paturi la 10 mii locuitori în ultimii 5 ani a constituit în mediu 22,6¹⁹. Asigurarea populației orașului cu medici se pastrează practic la același nivel. Astfel, în anul 2013 instituția este completată cu medici la 96,8%, iar ponderea funcțiilor ocupate de medici în spital a constituit 26,0%.²⁰ În cadrul spitalului se acordă asistența medicală specializată pe profilurile: terapeutic, pediatic, traumatologic, infecțios, obstetrical, narcologic, neurologic etc. Gradul de asigurare a populației cu medici la 10 mii locuitori constituie 54 medici specialiști.

Actualmente, în spitalul raional Anenii Noi se efectuează lucrările de schimbare a geamurilor vechi cu geamuri noi, termopan și de izolare termică a pereților unor blocuri spitalicești. Printre

¹⁸ Evaluarea gradului de satisfacție privind prestarea serviciilor publice, or. Anenii Noi. Raportul elaborat în cadrul Proiectului de Susținere a Autorităților Locale din Moldova. August 2013

¹⁹ Ocrotirea sănătății în Republica Moldova în anul 2013, accesat la

http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Ocrotirea_sanatatii/Ocrotirea_Sanatatii_2013.pdf

²⁰ Anuarul statistic al sistemului de sănătate din Moldova, anul 2013. Resursele ocrotirii sănătății. Chișinău, 2014.

planurile instituției numărându-se și înlocuirea totală a acelor acoperișuri, care se află într-o stare nesatisfăcătoare. Valoarea totală a proiectului finanțat de Uniunea Europeană este de 2,7 milioane de lei. Anterior, din fondurile Companiei Naționale de Asigurări în Medicină au fost înlocuite sută la sută geamurile blocului spitalului și reparate subsolurile instituției. Valoarea proiectului a fost de cca. 2,6 milioane de lei.

IMSP Centrul Medicilor de Familie Anenii Noi²¹ se află în gestiunea Consiliului raional Anenii Noi și este o instituție medico-sanitară publică, care acordă servicii de asistență medicală primară pe principiul medicinei de familie. Instituția este amplasată într-o clădire adaptată, care necesită a fi reabilitată/renovată din punct de vedere energetic și anume: schimbarea geamurilor și ușilor, termoizolarea peretilor, schimbarea sistemului de incalzire.

OMF Beriozchi dispune de un spatiu mic, în instituție lipsește un cabinet de triaj. Clădirea este adaptată și necesită a fi asigurată cu încălzirea autonomă și renovată energetic prin schimbarea geamurilor și ușilor. Este în proces de construcție hazna.

Oficiul Medicilor de Familie Ruseni este închis oficial, din motivul ca spațiul clădirii nu corespunde standartelor sanitaro-epidemiologice, lipsesc certificate de autorizare sanitara. Este necesara constructia edificiului nou a OMF.

OS Hirbovatul Nou la fel este amplasat într-o clădire adaptată, dispune de spatiu mic și este necesar un adaos de minim 10 m² pentru a corespunde cerințelor actuale. De asemenea, clădirea necesita a fi renovată parțial prin schimbarea geamurilor și ușilor. Întrarea în instituție este una comună cu grădinița din localitate și necesită a fi separată prin construcția unui gard.

Sediul OS Socoleni parțial a fost reparat capital și necesita schimbarea geamurilor.

Substația Asistența Medicală Urgentă (SAMU) Anenii Noi își desfășoară activitatea în raionul Anenii Noi și este în gestiunea Stației Zonale Asistență Medicală Urgentă „Centru”.²² Activitatea de bază este axată în acordarea volumului necesar de asistență medicală urgentă de calitate, sporirea accesibilității serviciilor prespitalicești acordate, evaluarea și perfectarea continuă a nivelului de asistență medicală de urgență acordată populației. Deplasările autosanitarelor se înregistrează în regim online prin sistemul GPS, implimentat pe parcursul anilor 2012-2013.

Baza tehnico-materială a SAMU este la nivelul satisfăcător de dotare cu utilaj medical, medicamente și articole parafarmaceutice ce asigură activitatea eficientă și calitativă a Serviciului AMU.

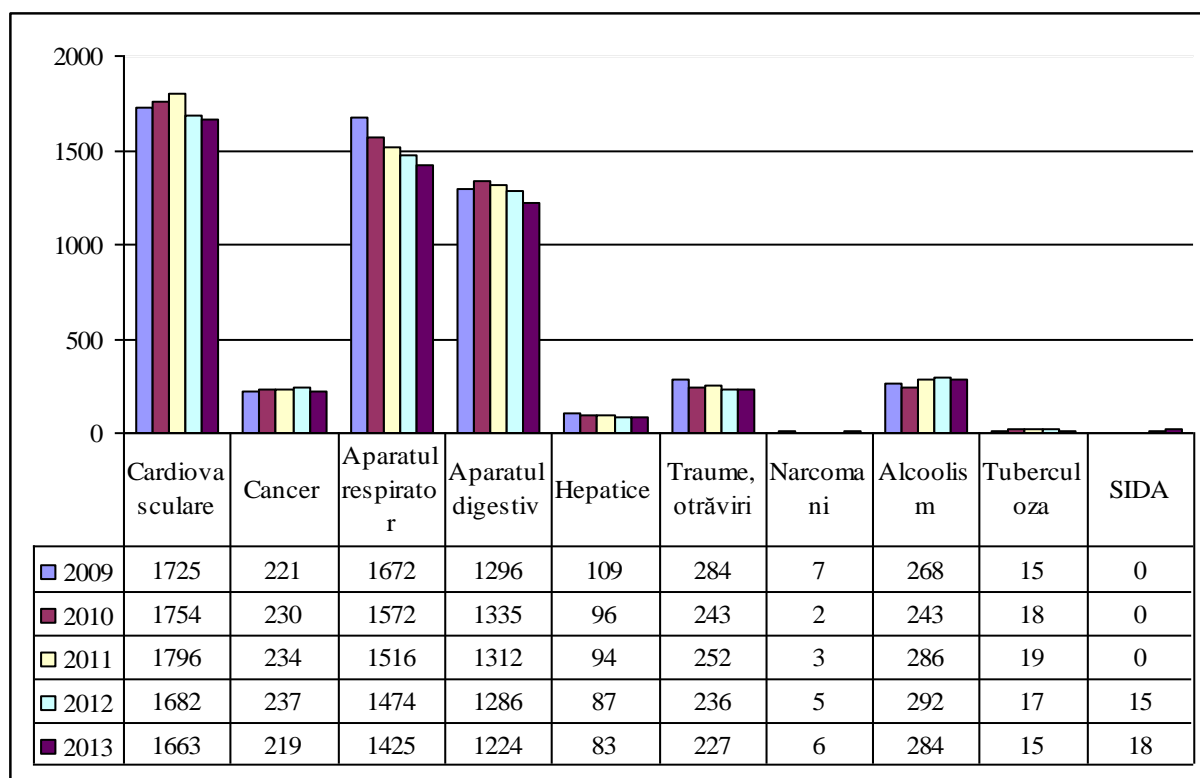
Instituțiile Asistenței Medicale Primare dispun de o bază tehnico-materială slab dezvoltată.

Sectorul spitalicesc al raionului dispune de bază tehnică-materială perimată. Clădirile vechi, precum și cele care au nevoie de reparații nu permit de a oferi servicii de înaltă calitate și creează riscuri pentru securitatea pacienților. Echipamentele medicale, au un grad ridicat de uzură fizică, și în majoritate sunt perimare. Lipsa echipamentului necesar influențează efectuarea oportună a investigării și diagnosticării bolii, ceea ce determină creșterea costului tratamentelor.

Fig. _____ Dinamica evoluției morbidității populației de diferite boli în perioada 2009-2013, număr persoane.

²¹ <http://www.cmf-aneniinoi.ms.md/?menu=13&lang=ro>

²² <http://www.szamu-centru.ms.md/?menu=12&lang=ro>

Sursa: Spitalul raional Anenii Noi.

Analizând dinamica afecțiunilor pe principalele cauze de boli în orașul Anenii Noi se constată că bolile cardiovasculare, bolile aparatului respirator și bolile aparatului digestiv se evidențiază prin numărul lor mai mare în comunitate. Aproape toate bolile, cu excepția alcoolismului, tuberculozei și SIDA, înregistrează un declin în anul 2013 față de anul 2009

Bolile cardiovasculare, principala cauză de mortalitate, reprezintă cca 30,8% în totalul îmbolnăvirilor în anul 2009 și 32,2% în totalul îmbolnăvirilor în anul 2013. Astfel se constată o creștere a bolilor cardiovasculare în totalul îmbolnăvirilor în anul 2013 față de anul 2009.

Bolile aparatului respirator reprezentau 29,8% din totalul îmbolnăvirilor în anul 2009 și 27,6% în anul 2013. Această pondere ridicată a bolilor respiratorii în structura generală a morbidității se datorează numărului mare de îmbolnăviri la copii, în special a pneumoniilor, dar și datorită creșterii numărului bolilor respiratorii obstructive.

Bolile aparatului digestiv, situate pe locul al treilea în structura morbidității se reduc ca importanță, ele reprezentând 23,2% în anul 2009 și 23,7% în anul 2013. Creșterea ponderii acestor boli în structura generală a morbidității nu se datorează neapărat creșterii incidenței îmbolnăvirilor prin boli digestive, ci este în corelație cu descreșterea importanței altor boli, precum cele ale aparatului circulator, respirator ș.a.

Dacă în cazul mortalității, identificăm ca principale cauze de deces bolile aparatului circulator, urmate de tumori, bolile aparatului respirator și digestiv, cauzele de îmbolnăvire sunt cu totul altele, pe primul loc situându-se bolile aparatului respirator urmate de bolile aparatului digestiv, aparatului circulator și tumori. Tumorile, care constituie una din principalele cauze de deces se regăsesc într-un procent foarte redus în structura morbidității, reprezentând doar 4% în anul 2009 și 4,2% în anul 2013. Acest fapt se datorează mai ales slabei diagnosticări sau subdepistării.

4.6 Dezvoltarea economică

4.6.1 Privire de ansamblu

Anenii Noi are un potențial economic enorm de dezvoltare, datorită așezării geografice foarte reușite, proximității față de Chișinău și accesului la căile de tranzit și vamale, condiții pentru dezvoltare unei zone agricole ecologic pure. Dar acest potențial economic încă nu este valorificat pe deplin. Anumite riscuri economice există din cauza proximității față de Transnistria. Investitorii străini nu sunt dispuși să investească în zonele de risc sporit.

Principalul domeniu de dezvoltare economică în orașul Anenii Noi este comerțul și transporturile. Alte ramuri ale industriei ce se regăsesc în localitate sunt: industria medicamentelor, industria confecțiilor, industria de prelucrare și industria alimentară.

Comerțul este ramura în care mecanismele economice de piață au patruns mai rapid și în proporție mai largă. Astfel, din totalul agenților economici din oraș, mai mult de 80 % au cuprins în obiectivele lor de afaceri comerțul.

Ponderile cele mai mari în totalul serviciilor comerciale, prestate populației sunt reprezentate de următoarele categorii de servicii: alimentație publică, cafenele, baruri, servicii financiare, întreținerea și repararea autovehiculelor.

4.6.2 Industria

În industrie, prioritare sunt ramurile fabricării medicamentelor, alimentară, a confecțiilor, a mobilei și obiectelor de tâmplărie (inclusiv PVC).

Industria prelucrătoare a suferit o scădere enormă în urma falimentării S.A. „Fabrica de conserve”, care producea sucuri din fructe și legume. 60% din producția interprinderii era exportat în Federația Rusă, restul în mare parte în România, Israel și alte țări.

Alți agenți economici importanți sunt SRL „Dar” și Fabrica de nutrețuri combinate „Fertilitate Anenii Noi” S.A.

4.6.3 Agricultură

Prelucrarea terenurilor agricole este efectuată de 7 agenți economici de bază, 4 societăți cu răspundere limitată și 3 gospodării țărănești.

Se constată că anual efectivele de animale din gospodăriile populației sunt în descreștere, principalele specii fiind bovinele, porcinele, caprinele și pasările. De asemenea, o descreștere substanțială se constată la efectivele de cabaline.

La momentul actual 50% din numărul de tractoare și utilaj agricol sunt uzate. A apărut necesitatea elaborării unui sistem de lucrări a solului care să favorizeze creșterea plantelor, să evite neajunsurile sistemului clasic să păstreze și să amelioreze potențialul productiv a solului.

Implimentarea sistemului agricol conservativ necesită renovarea parcului de tractoare și mașini agricole. Pentru acoperirea costurilor pentru procurarea tehnicii sunt necesare investiții din partea statului și altor donatori.

Agricultura orașului Anenii Noi înregistrează o serie de fenomene negative:

- reducere a ponderii deținute de către valoarea producției ramurii agricole din orașul Anenii Noi în totalul regional (-2,0 puncte procentuale) și național (-0,4 puncte procentuale).
- număr de tractoare și mașini agricole care revin la terenul arabil mai redus decât situația de la nivel național;
- evoluții descendente a suprafețelor agricole cultivate, a suprafețelor viilor pe rod și a numărului de pomi fructiferi;

- reduceri ale producției ramurii zootehniei (greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum, producția de lapte, producția de ouă), mai accentuate decât cele de la nivel național și regionale.

În domeniul silviculturii se înregistrează o tendință ascendentă în ceea ce privește volumul de lemn recoltat care, dacă ținem seama și de suprafețele reduse pe care s-au efectuat lucrări de împădurire, este de natură să afecteze resursele de material lemnos disponibile în viitor.

4.6.4 Comerț și servicii

Odată cu evoluția în timp a mecanismelor de piață, au fost create condiții prielnice, care au favorizat dezvoltarea micului business în sfera comerțului și serviciilor în ritmuri mult mai rapide decât în alte ramuri ale economiei, stimulând fondarea întreprinderilor mici și mijlocii.

O altă dimensiune importantă a activității de întreprinzător, inclusiv în sfera comerțului, care caracterizează sectorul din punct de vedere calitativ, o constituie activitatea prestată de deținătorii de patente de întreprinzător.

Trebuie menționat faptul că practicarea comerțului în baza patentei de întreprinzător este o ocupație profitabilă. Cu toate acestea, încasările în bugetul de stat de la deținătorii de patentă continuă să fie ne semnificative din cauza lipsei evidenței fiscale a activității acestora. Totodată, o parte considerabilă a volumului de vânzări cu amănuntul, realizat de către deținătorii de patentă, revine comerțului neorganizat (în piețe).

Pe teritoriul orașului activează filialele a trei bănci comerciale. Orașul dispune de 2 hoteluri și o stațiune balneară. La începutul anului 2015 un investitor din Chișinău planifică deschiderea unei zone de agrement mare, cu infrastructura dezvoltată.

În decembrie 2010, a fost deschis primul magazin alimentar în zona de self-service supermarket rețea națională Fidesco.

4.6.5 Turism

Anenii Noi se află într-o zonă naturală foarte frumoasă, care permite dezvoltarea turismului în regiune. Dar această dezvoltare este împiedicată de puține atracții naturale protejate de stat și exploatarea ineficientă a resurselor naturale existente.

Una din atractivitățile turistice este Complexul memorial „Capul de pod Șerpeni”, ridicat pe malul drept al Nistrului, la aproximativ 40 km est de Chișinău, în amintirea soldaților sovietici căzuți în timpul operațiunii Iași-Chișinău din anul 1944, în cursul căreia trupele sovietice au forțat Nistrul. Lupta de la Șerpeni a fost una din cele mai sângeroase din istoria celui de-al Doilea Război Mondial, pe fundalul bătăliilor de amploare, el reprezentând doar un episod particular din cadrul războiului.

Edificarea Complexului a început încă în anii puterii sovietice, în anul 1995. În 2003 au demarat lucrările de reconstrucție generală a Complexului, ca o filială a Muzeului Armatei. La 22 august 2004, la Șerpeni a avut loc inaugurarea solemnă a memorialului reconstruit. La realizarea acestui edificiu de pe malul Nistrului, zeci de oameni din Rusia și Ucraina au acordat o susținere substanțială. Având în vedere faptul că, printre participanții la luptele capului de pod se numără și ostași din țările CSI, la ceremonia de inaugurare oficială au participat, alături de veteranii din Republica Moldova și veteranii din Ucraina, Rusia, Kazahstan, Uzbekistan, Belarus ș.a.

Acest memorial este așezat pe un petec de pământ care în vara anului 1944 avea un front de numai 8 km și o adâncime de 3 km, el fiind constituit din câteva elemente de bază: pe de o parte este un altar stilizat care are în centru un safeu din marmură, edificat în biserică, în care numele celor peste 11 mii de soldați, care au murit pe aceasta fâșie îngustă de pământ de la Nistru, este immortalizat pe plăcile de granit. Pe mijloc se află focul veșnic, ce străjuiește doi piloni înalți, uniți la vârf de o cruce.

4.7. Infrastructura

4.7.1 Rețeaua de transport

Lungimea totală a drumurilor din Anenii Noi este de 27,6 km.

Pe teritoriul raionului sunt înregistrați 13 agenți transportatori, 2 întreprinderi de maxi-taxi și patru școli auto .

Organizarea și activarea acestor întreprinderi este parțial dirijată de comisia raională pentru securitatea circulației rutiere și combaterea transportului ilicit de călători în componența căruia sunt 13 membri, care la rîndul său se conduc de actele legislative, de Regulamentul comisiei. Comisia pînă în prezent a organizat 37 de ședințe unde în competențele sale se hotărăsc următoarele: atribuirea rutelor locale, stricta evidența privind respectarea graficului de circulație, privind securitatea pasagerilor, demersurile parvenite de la călători și primării.

4.7.2 Rețeaua de alimentare cu apă și canalizare

În orașul Anenii Noi există un sistem de alimentare cu apă de o lungime totală de 70 km de conducte (569 total pe raion), inclusiv 15 stații de pompare (35 total pe raion), 14 sonde arteziene (125 total pe raion, din care 93 sunt on exploatare), avînd o capacitate de 6.000 m³/zi. Consumul specific mediu este de 88 l/p/zi, apa nefacturată în sistem fiind de cca. 40%. Consumul energetic specific este de cca. 1,1 kWh/m³. Localitățile rurale au o acoperire foarte limitată cu servicii.

Sistemul de canalizare existent on orașul Anenii Noi constă dintr-o rețea de canalizare de o lungime totală de 35,9 km (236 total pe raion), inclusiv 5 stații de pompare și o stație de epurare a apelor uzate în s. Bulboaca. Această stație are o capacitate de 7.500 m³/zi din care doar 4,2% sunt utilizate. Unele segmente din sistemul de canalizare, inclusiv stațiile de pompare, au fost recent renovate, pe cînd stația de epurare rămîne în condiție deplorabilă. Consumul energic specific al sistemului de canalizare în or. Anenii Noi este de cca. 1,4 kWh/ m³. Localitățile rurale nu dispun de sisteme centralizate de canalizare.

La moment, serviciile de alimentare cu apă, canalizare și epurare a apelor uzate în or. Anenii Noi sunt prestate de Î.M. Apă-Canal Anenii Noi, pe cînd în localități rurale operarea și întreținerea sistemelor existente îi revine autorităților publice locale din localitățile respective și/sau asociațiilor de consumatori. Î.M Apă-Canal Anenii Noi prezintă un potențial pentru extinderea serviciilor AAC asupra altor localități din raionul Anenii Noi.

Provocările-cheie.

Dezvoltarea infrastructurii AAC și stimularea cooperării intercomunitare. Sporirea capacității instituționale ale operatorului din or. Anenii Noi pentru extinderea treptată serviciilor AAC pentru localități vecine. Totodată, o mare provocare este stimularea consumatorilor prin politica tarifară, în scopul asigurării consumului minim de apă pentru menținerea serviciilor la un nivel sustenabil. Perspectivele de dezvoltare sunt asociate cu îmbunătățirea calității serviciilor AAC în or. Anenii Noi și extinderea serviciilor durabile și suportabile spre localități învecinate. Localitățile cu un potential sporit de grupare vor dezvolta sisteme AAC grupate, pe cînd localitățile marginalizate vor beneficia de soluții locale. Sursele de apă subterană și de suprafață disponibile în raion pot fi combinate pentru sporirea eficienței și fiabilității serviciilor.

4.7.3 Rețele energetice, eficiența consumului de energie, utilizarea energiei regenerabile

Orașul este complet gazificat, inclusiv și satele din componența lui. Lungimea totală a conductei de gaze este de peste 110 km.

Aprovizionarea cu energie termică se efectuează autonom. Pe teritoriul orașului sunt 6 cazangerii, care asigură cu căldură instituțiile sociale, bugetare și într-o măsură foarte redusă

sectorul locativ. Peste 40% din blocuri sunt conectate la conducta de gaze și au încălzire autonomă.

4.7.4 Rețelele de telecomunicații

1. Publicația periodică ziarul "Drapelul Muncii" - fondator CR Anenii Noi.
2. Publicația periodică ziarul "Adevărul de Anenii Noi" a apărut în ianuarie 2011, ca proiect mediatic al asociației obștești "ASTRA-Anenii Noi". Din aprilie 2012 publicația se extinde la nivel regional, formînd un consorțiu media cu echipe raioanele Căușeni ("Curierul de Căușeni") și Ștefan Vodă ("Adevărul de Ștefan Vodă"), unde în parteneriat se editează publicații lunare.
3. Postul de radio TEMP FM: frecvența 104.4 FM. Deține licență, însa nu emite.
4. Postul de televiziune AN-TV. or. Anenii Noi. Difuzat prin cablu, deține licență, emite doar muzică și filme.

4.7.5 Infrastructura administrativă

În componența orașului Anenii Noi intră localitățile Berezchi, Hîrbovățul Nou, Socoleni, Ruseni, Albinița. Autoritatea publică locală dispune de terenuri pe o suprafață de 5192,59 ha; cu o populație totală de 11.756 locuitori (AneniiNoi - 8878, Albinița - 324, Berezchi - 603, Hîrbovățul Nou - 437, Ruseni - 1.058, Socoleni-456), cuprinși în 5181 gospodării (AneniiNoi - 3861, Albinița - 130, Berezchi - 311, HîrbovățulNou - 207, Ruseni - 460, Socoleni - 212).

Din suprafața totală a terenurilor: 4093,01 ha - terenuri agricole;3137,85 ha - arabile; 439,21 ha - plantații multianuale; 515,95 ha - pășuni; 226,81 ha - terenuri ocupate cu plantații silvice, inclusive 45,52 ha fîșii forestiere; 127,97 ha terenuri ale fondului apelor; 874ha - terenuri slab erodate, 369 ha - terenuri mediu erodate și 164 ha - terenuri puternic erodate; 8,4 ha terenuri supuse alunecărilor de teren; suprafața rîpilor constituie 8,74 ha.

Instituțiile sociale/publice din UTA sunt: Primăria Anenii Noi, 3 Licee, 2 Centre de reabilitare (Anenii Noi), 3 Grădinițe de copii (2 - Anenii Noi, 1 - Hîrbovățul Nou), 5 Centre a medicilor de familie (în fiecare localitate), 4 Biblioteci publice (Anenii Noi, Ruseni, Hîrbovățul Nou, Berezchi), Casa de Cultură (Anenii Noi), Club (Ruseni) și altele, în total 19 unități.

4.7.6 Managementul deșeurilor

Managementul deșeurilor în or. Anenii Noi este efectuat de interprimăria municipală. Dar ÎM nu dispune de echipament și resurse financiare pentru a asigura funcționarea eficientă a întreprinderii și a asigura calitatea serviciilor prestate populației.

ÎM dispune de numai 4 unități de transport, deși pentru funcționarea întreprinderii pe teritoriul întregii comune sunt necesare 8 unități de transport.

4.8. Mediul ambiant și situația ecologică

Performanța Managementului financiar, al gestionării proprietății publice și atragerii resurselor financiare externe este apreciat în mediu cu Calificativul de performanță C.

Conform rezultatelor sondajului de opinie publică realizat de Magenta Consulting, cu referire la managementul finanțelor publice denotă că nici un respondent nu a afirmat că este informat cu privire la valoarea bugetului local al orașului Anenii Noi și doar 5% din cetățeni cunosc cum sunt cheltuieli banii publici. Totodată, 51% dintre participanții la studiu au declarat că pentru ei ar fi foarte important sau relativ important să participe în procesul de elaborare și aprobare a bugetului local.

Pentru îmbunătățirea performanței activității în acest domeniu autorităților publice locale din or. Anenii Noi se recomandă:

- Îmbunătățirea procedurilor de planificare a cheltuielilor publice și executarea bugetului local în mărimile planificate.
- Responsabilizarea factorilor de decizie și a personalului privind planificarea și elaborarea proiectului de buget pentru anul următor.
- Îmbunătățirea planificării cheltuielilor pe categorii de cheltuieli și monitorizarea cheltuielilor pe categorii de cheltuieli.
- Considerarea indicatorilor macroeconomici la elaborarea bugetului, conform cerințelor legale.
- Asigurarea disponibilității publice a informațiilor privind procesul bugetar și executarea bugetului.
- Definirea calendarului privind elaborarea, consultarea și prezentarea proiectului de buget.
- Elaborarea Registrului patrimoniului public conform cerințelor legale.
- Elaborarea unui sistem transparent de proceduri administrative de apel fiscal.
- Îmbunătățirea diseminării informației bugetare privind obligațiunile fiscale.

În perioada ultimilor 3 ani cheltuielile efective au depășit cheltuielile planificate în bugetul local inițial aprobat cu 21,6 % în anul 2011, cu 14,7 % în anul 2012 și cu 17,5 % în anul 2013. În concluzie putem menționa că APL are deficiențe în planificarea bugetului și lipsește controlul asupra îndeplinirii bugetului, deoarece în doi din ultimii trei ani cheltuielile reale executate au depășit cheltuielile planificate cu peste 17,0 la sută.

Tab. Bugetul planificat și realizat în localitatea Anenii Noi în perioada 2011-2013:

Planificat:	Realizat:
2011 ↘ 13365,8 mii lei	2011 ↘ 16496,5 mii lei
2012 ↘ 13382,8 mii lei	2012 ↘ 16125,0 mii lei
2013 ↘ 9210,5 mii lei	2013 ↘ 12884,6 mii lei

O tendință nouă în ultimii ani este majorarea ponderii transferurilor în structura veniturilor publice locale. Potrivit datelor raportului de evaluare a performanțelor APL s-a constatat că APL Anenii Noi dispune de experiență în planificarea bugetului și exercită controlul calitativ asupra veniturilor bugetare.

4.9. Guvernarea locală/Indicatori de performanță

4.9.1 Managementul serviciilor publice

În cadrul APL există un sistem de proceduri bine definite și subiecți implicați în procesul de inițiere, elaborare, promovare și aprobare a proiectelor de decizii. Gradul de respectare a cerințelor unice față de documentele de politici și deciziile aprobate este apreciat ca fiind mediu.

În perioada 2010-2012 au avut loc 24 ședințe ale consiliului local, dintre acestea 12 ședințe ordinare, 12 ședințe extraordinare, ședințe ad-hoc nu s-au desfășurat. În anii 2010-2012 s-au atestat 3 cazuri de amânare a ședinței.

Ponderea medie a celor 17 aleși locali prezenți în cadrul ședințelor ordinare și extraordinare ale consiliului local în anii 2010-2012 constituie 76,47%.

În perioada 2010-2012 din 398 decizii aprobate – 98,24% au fost avizate pozitiv de către comisiile de specialitate ale consiliului local, nu au fost atestate cazuri de expertizare a proiectelor de decizii de către experți, asociații, grupuri defavorizate.

La ședințele consiliului local organizate în perioada anilor 2010-2012 au participat și alte persoane decât aleșii locali și persoane cointeresate. Pentru întrunirile aleșilor locali există 1 sală de ședințe cu 45 locuri. Proiectele de decizii și materialele aferente acestora se prezintă părților interesate la cerere. În perioada 2010-2012 au fost consultate cu cetățenii 39 proiecte de decizii. Panourile informative existente au fost utilizate pentru transmiterea informațiilor. Televiziunea locală, radioul local și buletinele informative lipsesc.

În perioada 2010-2012 au fost afișate câte 26 de comunicate pe panoul informativ al primăriei, panoul stradal și în alte locuri publice, în ziarul local – 30 comunicate. În aceeași perioadă au fost plasate câte 32 de proiecte de decizii pe panoul informativ al primăriei, în alte locuri publice și pe panoul stradal, 38 proiecte – ziarul local. Modalitățile de informare a populației privind activitatea APL sunt insuficiente și nu asigură pe deplin informarea cetățenilor și a societății civile despre procesul decizional.

Conform rezultatelor sondajului de opinie publică, cetățenii consideră că informațiile de interes general ce vizează activitatea APL și a aleșilor locali este accesibilă pentru 39%, iar 23% precizează că această informație este greu accesibilă, în opinia a 17% din respondenți informația este deloc accesibilă și 3% consideră că este una ușor accesibilă.

Pentru îmbunătățirea performanței activității în acest domeniu autorităților publice locale din or. Anenii Noi se recomandă:

- diversificarea mecanismelor de informare a cetățenilor privind procesul decizional și implicarea activă a cetățenilor, societății civile în elaborarea politicilor publice;
- respectarea cerințelor față de elaborarea proiectelor de decizii și documentelor de politici;
- consolidarea dialogului și consultarea societății civile prin intermediul mai multor instrumente: mese rotunde, conferințe, seminare, etc.;
- îmbunătățirea asigurării accesului cetățenilor la informațiile publice;
- informarea cetățenilor privind procesul decizional prin asigurarea transparenței - plasarea tuturor proiectelor de decizii pe pagina web și panourile informative, inclusiv a deciziilor adoptate;
- implicarea nu doar a comisiilor de specialitate, dar și a experților, asociațiilor, grupurilor defavorizate, etc. în efectuarea expertizelor externe a deciziilor;
- integrarea tuturor cetățenilor, inclusiv a grupurilor defavorizate în procesul decizional și de dezvoltare locală.

4.9.2 Capacitatea factorului uman din APL & evaluarea resurselor

La nivelul Primăriei or. Anenii Noi sunt elaborate instrucțiuni de proceduri și condiții de angajare, precum și proceduri de evaluare a performanțelor angajaților. Aceasta permite promovarea unei politici de angajare eficientă, evaluarea obiectivă și imparțială a progreselor înregistrate.

În procesul de angajare a funcționarilor în cadrul Primăriei se ține cont de criteriile ca: studii în domeniu, obiectivitate, nondiscriminare.

În cadrul Primăriei nu există o secție responsabilă de elaborarea și implementarea politicilor în domeniul personalului. Aceste atribuții se realizează de un angajat, suplimentar la funcțiile de bază. În cadrul Primăriei nu există o secție responsabilă de elaborarea și implementarea politicilor în domeniul personalului. Aceste atribuții se realizează de un angajat, suplimentar la funcțiile de bază.

La nivelul APL nu există Manualul de proceduri privind condițiile de recrutare, selecție, încadrare, promovare a personalului. De asemenea, în cadrul Primăriei nu sunt elaborate și aprobate politici nediscriminare în conformitate cu Drepturile Omului și Egalității de Gen.

La angajarea personalului se utilizează criteriile și proceduri de selectare stabilite conform legislației în vigoare. Fișele de post corespund cerințelor stipulate în HG nr. 201 din 11.03.2009.

La nivelul Primăriei există proceduri de evaluare a performanțelor angajaților, asigurând controlul continuu asupra activității acestora.

Procesul de angajare a personalului Primăriei a fost efectuat în totalitate conform organigramei tip. Din numărul total de angajați 84,6% au studii superioare, restul 15,4% au studii medii speciale. Echitatea gender este respectată: 6 bărbați și 7 femei. După structura etnică, în cadrul Primăriei 100% sunt moldoveni. Nici o persoană nu face parte din grupul cu dizabilități.

La Primărie există posibilități privind promovarea în funcție în baza criteriilor de merit. Astfel, în perioada 2010-2012 la Primărie au fost promovați în funcție în baza criteriilor de merit 3 angajați.

Pentru perioada anilor 2010-2012, au fost angajate 4 persoane, dar nici una prin concurs. În aceeași perioadă au fost disponibilizate 3 persoane. Aceasta semnifică o transparență redusă și un grad înalt de fluctuație a cadrelor.

În ultimii 3 ani la cursuri de perfecționare au participat 38,5% au participat din numărul angajaților. Acest fapt atestă o atenție insuficientă pregătirii profesionale continuă a angajaților. Pentru aceeași perioadă, 30,8% din numărul total al angajaților Primăriei au fost evaluați conform cerințelor Regulamentului aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 201 din 11.03.2009.

Analiza SWOT integrată

Analiza SWOT reprezintă instrumentul principal, aplicat în evaluarea calitativă a situației din diferite domenii ale vieții comunitare a orașului Anenii Noi, care face o analiză internă pentru a vedea care sunt punctele tari și punctele slabe ale comunității, urmate de o analiză externă concentrată pe oportunitățile și riscurile cele mai importante. Analiza SWOT fost realizată în procesul de planificare strategică, de membrii grupului de lucru și principalele părți interesate.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - existența și funcționarea instituțiilor medicale - rețeaua de instituții educaționale și culturale dezvoltată - experiența în implementarea proiectelor de renovare a infrastructurii fizice și educaționale - practica de colaborarea între instituții publice - autoritățile APL - agenți economici - existența resurselor subterane de apă potabilă - creșterea natalității (spor natural pozitiv al populației) - infrastructura tehnico-edilitară dezvoltată 	<ul style="list-style-type: none"> - costuri mari de întreținere instituțiilor sociale. - taxele locale majorate la serviciile publice prestate instituțiilor publice - grad înalt de poluare a apelor de suprafață - infrastructură tehnico-edilitară uzată/învechită - lipsa (parțială) infrastructurii tehnico-edilitare în cartiere noi - iluminatul stradal slab dezvoltat - insuficienta locurilor de agrement, parcurilor amenajate - sectorul turistic slab dezvoltat - mass-media slab dezvoltată - situația ecologică precară

<ul style="list-style-type: none"> - organizarea evenimentelor culturale, sportive 	
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - reparația capitală a Căminului Cultural din s. Ruseni - reparația capitală a bibliotecii din s. Ruseni - reabilitarea și amenajarea canalului de canotaj și a iazului adiacent - amenajarea și modernizarea parcului "Mama Îndurerată" - dezvoltarea turismului piscicol și a zonelor piscicole în scop de agrement - restabilirea postului de radio local - extinderea rețelelor de iluminare stradală pe străzile/sectoarele localității - reconstrucția stadionului orășenesc și construcția a 2 terenuri de fotbal sintetice și tenis - construcția stației de epurare în or. Anenii Noi și suspendarea ulterioară a activității stației de epurare de la Bulboaca - aprovizionarea cu energia termică a clădirilor bibliotecilor din satele Ruseni, Berezchi și Hîrbovățul Nou în sezonul rece a anului. - modernizarea / reabilitarea rețelei de canalizare și extinderea acesteia în sectoare noi construite. - reabilitarea/extinderea sediului grădinițelor nr. 3 și nr. 4 - amenajarea / modernizarea izvoarelor în or. Anenii Noi și s. Beriozchi - plantarea arborilor și arbuștilor în zonele de protecție a râului Bîc, râulețului Calantîr și iazurilor din localitate 	<ul style="list-style-type: none"> - insuficiența surselor financiare - concurența neloială - cadrul normativ imperfect - instabilitatea economică/politică - emigrarea populației - îmbătrânirea populației - birocrația excesivă

V. STRATEGIA LOCALĂ DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ INTEGRATĂ. CADRUL GENERAL AL STRATEGIEI.

5.1. Definirea viziunii strategice

Având ca bază analiza social-economică a comunității și în urma identificării necesităților și potențialului de dezvoltare a fost formulată VIZIUNEA strategică a orașului Anenii Noi pentru perioada 2015-2020:

Orașul Anenii Noi – centru industrial-agricol, cu o infrastructură de transport bine dezvoltată, spații verzi și zone de agrement amenajate, atractiv pentru investitori și turiști.

5.2. Definirea misiunii

MISIUNEA APL pentru realizarea viziunii.

Misiunea membrilor comunității și a autorităților administrației publice locale a orașului Anenii Noi este creșterea continuă a calității vieții locuitorilor orașului prin îmbunătățirea infrastructurii fizice, crearea mediului favorabil pentru dezvoltarea economică, protejarea mediului ambiant, acordarea serviciilor publice calitative populației, proces decizional transparent.

5.3. Principii și valori

VALORILE comunității

Întru realizarea viziunii și misiunii localității, cetățenii comunității și administrația publică locală vor respecta următoarele valori comune, care vor deveni norme de conduită în următorii ani:

Profesionalism. Administrația publică locală în colaborare cu actorii locali își vor exercita rolul și funcțiile sale în localitate cu competență, eficiență și atitudini etice.

Responsabilitate. Se va manifesta printr-o atitudine responsabilă față de prestarea serviciilor publice cetățenilor localității cu scopul de a menține și îmbunătăți calitatea serviciilor oferite.

Progres. Se va realiza prin înregistrarea schimbărilor pozitive în viața social-economică a localității în procesul de implementare a strategiei de dezvoltare.

Determinare. Procesul de luare a deciziilor și implementarea lor este unul transparent și eficient, prin respectarea metodelor și tehnicilor decizionale. Deciziile adoptate vor contribui la soluționarea problemelor locale și vor avea un impact pozitiv asupra colectivității.

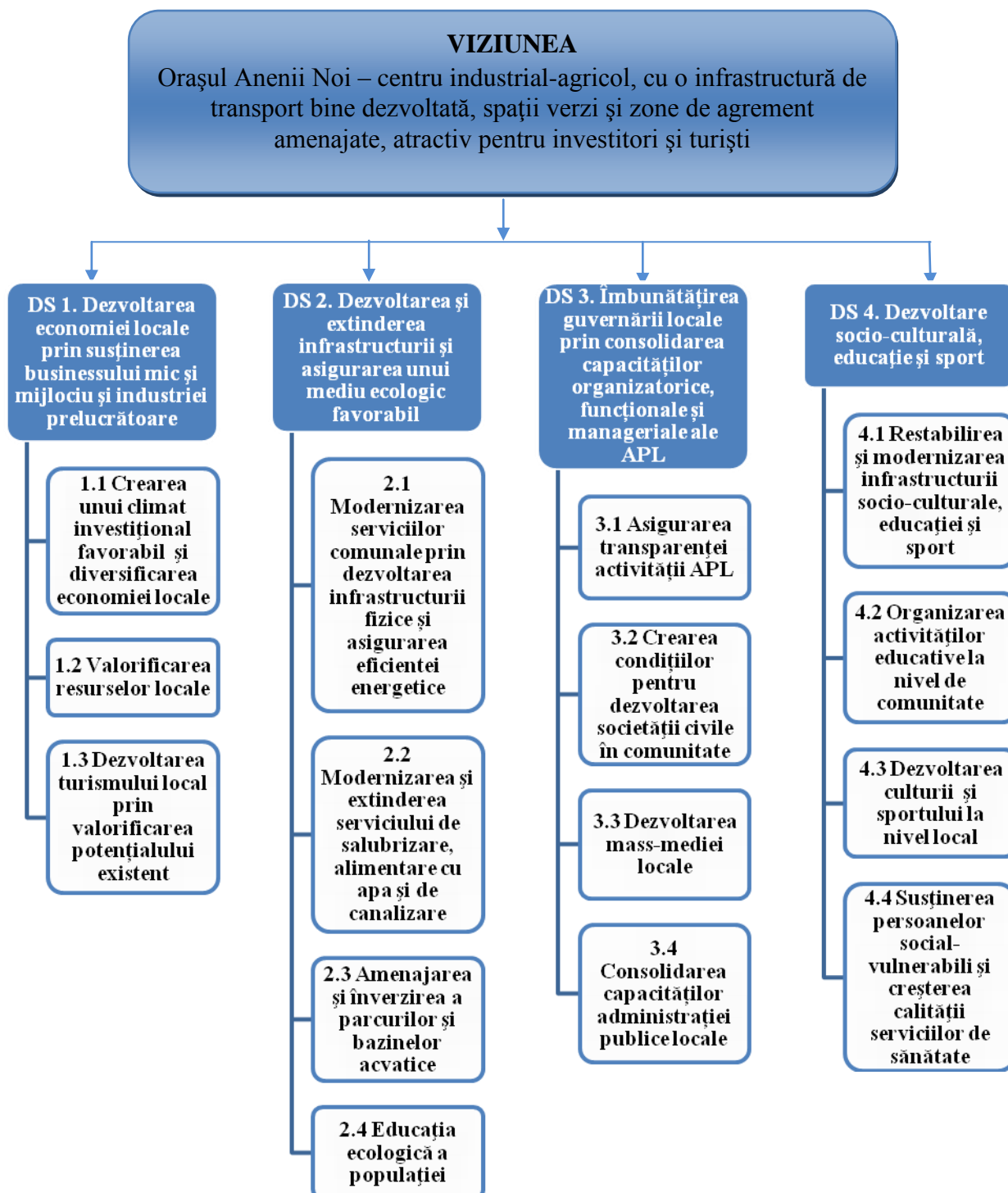
Orientare spre rezultate. Presupune concentrarea maximă a eforturilor părților implicate în procesul de implementare a strategiei cu scopul de a atinge rezultatele dorite.

Totodată au fost stabilite și alte valori, cum ar fi: **libertate, patriotism, adevăr, eficiență, curățenie-ordine.**

Obstacole în realizarea viziunii orașului:

- Populația activă plecată peste hotare;
- Resurse locale nevalorificate;
- Societatea civilă nedezvoltată;
- Lipsa autonomiei financiare și administrative;
- Instabilitate economică și politică;
- Legislația imperfectă;
- Proximitatea față de Chișinău împiedică dezvoltarea economică a orașului.

VI. OBIECTIVELE STRATEGICE DE DEZVOLTARE A ORAȘULUI

Analiza cadrului strategic are drept scop identificarea priorităților stabilite la nivel: național, regional, raional și sectorial. Aceasta își propune, de asemenea, să identifice influența pe care strategiile respective o au asupra orașului Anenii Noi, precum și importanța pe care aceste strategii o au în cadrul procesului de elaborare a planului de dezvoltare a orașului.

DS 1. Dezvoltarea economiei locale prin susținerea businessului mic și mijlociu și industriei prelucrătoare.

Obiectivul specific 1.1. Crearea unui climat investițional favorabil și diversificarea economiei locale.

La realizarea acestui obiectiv vor fi luate în considerare prevederile cadrului strategic de dezvoltare național, sectorial și regional în domeniu, și anume:

➤ *Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”*, document de dezvoltare strategică a țării, care asigură dezvoltarea economică calitativă și reducerea sărăciei în baza la 7 probleme critice identificate, pe care ulterior le transpune în obiective strategice pe termen lung, printre care: racordarea sistemului educațional la cerințele pieței forței de muncă, în scopul sporirii productivității forței de muncă și majorării ratei de ocupare în economie; ameliorarea climatului de afaceri, promovarea politicii concurențiale, optimizarea cadrului de reglementare și aplicarea tehnologiilor informaționale în serviciile publice destinate mediului de afaceri și cetățenilor;

➤ *Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020* și planul de acțiuni pentru realizarea acestei strategii se concentrează pe implementarea următoarelor direcții prioritare: ajustarea cadrului de reglementare la necesitățile dezvoltării IMM-urilor, îmbunătățirea accesului acestora la finanțare, dezvoltarea capitalului uman prin promovarea competențelor și culturii antreprenoriale, sporirea competitivității IMM-urilor și încurajarea spiritului inovator, precum și facilitarea dezvoltării IMM-urilor în regiuni și dezvoltarea parteneriatelor în afaceri.

De asemenea, pot fi utilizate oportunitățile oferite de *Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”* care este destinat lucrătorilor migrați și/sau rudelor de gradul întâi ai acestora care doresc să investească în lansarea sau/și dezvoltarea unei afaceri proprii. Printre prioritățile programului se enumeră: crearea de noi locuri de muncă, orientarea la export, substituirea importurilor, crearea și dezvoltarea afacerilor în zone; aplicarea tehnologiilor moderne, transfer de know-how, inovații; *Programul PNAET* este un program destinat persoanelor tinere, cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani, care doresc să-și dezvolte abilități antreprenoriale, să lanseze sau să extindă o afacere proprie în zonele rurale în domeniul agriculturii sau producerii, creînd astfel noi locuri de muncă; *Gestiunea Eficientă a Afacerii (GEA)* este un program destinat antreprenorilor de orice vîrstă ce practică activități economice sub orice formă de organizare juridică, care doresc să-și sporească abilitățile în domeniul antreprenorial pentru asigurarea gestionării eficiente a afacerii. Programul contribuie la sporirea nivelului de cunoștințe a agenților economici pentru desfășurarea unei activități economice eficiente.

Prioritățile de bază identificate în aceste documente pot fi luate în considerare la elaborarea planului de acțiuni pentru realizarea obiectivului specific nr. 1.

Obiectivul specific 1.2. Valorificarea resurselor locale.

În acest scop ar putea fi utilizate oportunitățile create de Strategia națională privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015, Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020, Programul de susținere și dezvoltare a

sectorului IMM-urilor pentru promovarea eforturilor privind ajustările economice structural, Programul național de atragere a remitențelor în economie "PARE 1+1", Programul „Gestiunea eficientă a afacerii”, PNAET, Fondul special de garantare a creditelor (FGC), etc.

Prioritățile de bază în acest domeniu sunt:

- Valorificarea capitalului uman. Susținerea și antrenarea tinerilor în programe/activități de antreprenariat.
- Evaluarea proprietății publice locale (terenurile și clădirile).
- Preluarea din experiența de succes a altor localități din republică.
- Parteneriate Public-Private

Obiectivul specific 1.3. Dezvoltarea turismului local prin restabilirea a tradițiilor locale, meseriilor și organizarea festivalurilor naționale și internaționale.

Pentru realizarea acestui obiectiv specific este necesar de studiat și aplicat în practică prevederile Strategiei de dezvoltare durabilă a turismului în Republica Moldova în anii 2003-2015, ale Strategiei de Dezvoltare Regională în care la capitolul respectiv se menționează că *”conservarea și modernizarea stațiunilor naturale și promovarea sistematică a creat un sector turistic mic, dar în creștere care oferă surse alternative de venit pentru populația din zonele rurale”*.

Prioritățile de bază în acest domeniu sunt:

- Crearea condițiilor favorabile de promovare a brand-ului și produselor locale.
- Promovarea obiectelor istorice și culturale locale.
- Fortificarea obiectelor turistice din oraș.
- Conservarea stațiunilor naturale și al patrimoniului cultural.
- Dezvoltarea de oferte turistice și crearea oportunităților de investiții în turism.
- Îmbunătățirea infrastructurii de turism, servicii și marketing.
- Dezvoltarea resurselor umane prin acordarea instruirii profesionale și educației, la nivel local, adaptate la necesitățile economiei.
- Promovarea spiritului antreprenorial și a competențelor manageriale.
- Creșterea calității resurselor umane în prestarea serviciilor și turism.

DS 2. Dezvoltarea și extinderea infrastructurii și asigurarea unui mediu ecologic favorabil.

Obiectivul specific 2.1. Modernizarea serviciilor comunale prin dezvoltarea infrastructurii și asigurarea eficienței energetice.

La dezvoltarea serviciului de colectare, evacuare și prelucrare a deșeurilor Primăria Criuleni se va ține cont de prevederile Programului regional de Management al deșeurilor solide pentru regiunea Centru care recomandă autorităților administrației publice locale să creeze la nivel regional asociații de management al deșeurilor care vor urmări realizarea în comun a proiectelor de investiții publice de interes zonal sau regional, în conformitate cu strategiile regionale de management integrat al deșeurilor.

Conform Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027 precum și a Programului regional de Management al deșeurilor solide pentru regiunea Centru APL a orașului Anenii-Noi trebuie să-și alinieze acțiunile de la nivel local cu prioritățile stabilite în acest domeniu:

- Crearea asociațiilor intercomunale (interraionale) pentru implementarea unui management integrat al deșeurilor la nivel intercomunal/ interraional în regiuni;

- Crearea sistemelor de colectare a deșeurilor în mediul urban/rural prin procurarea containerelor și amenajarea stațiilor de transfer, introducerea și extinderea colectării selective la sursă;
- Crearea rețelelor de colectare a anvelopelor uzate prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor, centrelor comerciale, parcărilor;
- Crearea rețelei de colectare separată a bateriilor și acumulatorilor uzați de la utilizatori/populație prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor;
- Desfășurarea programelor de instruire profesională la toate nivelele, atât în sectorul public, cât și în cel privat în gestionarea deșeurilor, inclusiv pentru cele periculoase;
- Organizarea instruirilor la aplicarea noului sistem de raportare a datelor privind gestionarea deșeurilor, inclusiv a celor periculoase;
- Elaborarea unei strategii de comunicare între toate părțile implicate în gestionarea tuturor deșeurilor;
- Organizarea campaniilor de conștientizare asupra consecințelor practicilor necorespunzătoare în domeniul gestionării deșeurilor, inclusiv a celor periculoase din punct de vedere al protecției mediului.

Perspectivile de dezvoltare și atingere a acestui obiectiv este asociat cu îmbunătățirea calității serviciilor de salubritate în orașul Criuleni. Acestea vor reuși în cadrul realizării Țintelor de dezvoltare a sectorului, din Programul Regional de management al deșeurilor pentru RDC, care se concentrează pe realizarea obiectivelor pe termen scurt, mediu și lung.

Obiectivele se focusează pe aspecte de acoperire a populației cu servicii de colectare a deșeurilor, de recuperare a resurselor din ambalaje, din deșeurile organice și managementul fluxului de deșeuri specifice, concomitent cu întărirea capacităților instituționale la nivelul orașului.

Astfel, acțiunile necesare a fi implementate pentru realizarea acestui obiectiv se vor plia pe viziunea stabilită în strategia sectorială Centru care stabilește că pînă în 2017 în orașul Criuleni vor fi asigurate condiții de acces la servicii sigure de salubritate pentru 100% din populația orașului, concomitent cu recuperarea resurselor din deșeurile de ambalaj și a tratării deșeurilor specifice și dezvoltarea infrastructurii locale în corelare cu infrastructura regională de colectare, transfer și transportare a deșeurilor în microzonă, precum și reducerea numărului depozitelor existente.

Obiectivul specific 2.2. Modernizarea și extinderea serviciului de salubritate, apa și canalizare.

Conform Strategiei de dezvoltare regională a RDC 2010 – 2016 alimentarea cu apă potabilă calitativă este un imperativ al regiunii unde densitatea conductelor de apă este aproximativ de două ori mai mică decât media națională, și 80% din populație folosește apă din fântâni și izvoare.

Prioritățile de bază în acest domeniu sunt ar trebui să includă:

- Elaborarea de proiecte de construcție a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare în comunitățile urbane și rurale.
- Efectuarea de Studii de Fezabilitate și realizarea de proiecte de construcții a stațiilor de tratare a apelor uzate în comunitățile din apropierea râului Nistru.

Obiectivul specific 2.3. Amenajare și inverzire a parcurilor și bazinelor acvatice.

Conform Strategiei Naționale de Mediu 2013-2023 este necesar aprobarea unei viziuni strategice în domeniul protecției mediului care să garanteze populației Republicii Moldova dreptul la un mediu durabil nepoluat și sănătos în armonie cu dezvoltarea economică și progresul social.

Strategia include un set de obiective și măsuri care vor asigura realizarea reformei sectorului de mediu, îmbunătățirea sistemului de management, utilizare rațională și protecție a resurselor naturale, crearea și asigurarea funcționării unui sistem adecvat de gestionare a deșeurilor; reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului și îmbunătățirea măsurilor de prevenire a poluării mediului (ESM, EIM, expertiză, autorizare), crearea unui sistem eficient de monitoring și control al calității mediului; promovarea Dezvoltării Economice Verzi la scara națională prin integrarea prevederilor de mediu în alte documente sectoriale, asigurarea accesului la informația de mediu și promovarea educației pentru dezvoltare durabilă; diminuarea impactului schimbărilor climatice și adaptarea la acestea; reducerea riscurilor și protecția împotriva dezastrelor.

Obiectivul specific 2.4. Educația ecologică a populației.

Conform Strategiei Naționale de Mediu 2013-2023 este necesar aprobarea unei viziuni strategice în domeniul protecției mediului care să garanteze populației Republicii Moldova dreptul la un mediu durabil nepoluat și sănătos în armonie cu dezvoltarea economică și progresul social.

Strategia include un set de obiective și măsuri care vor asigura realizarea reformei sectorului de mediu, îmbunătățirea sistemului de management, utilizare rațională și protecție a resurselor naturale, crearea și asigurarea funcționării unui sistem adecvat de gestionare a deșeurilor; reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului și îmbunătățirea măsurilor de prevenire a poluării mediului (ESM, EIM, expertiză, autorizare), crearea unui sistem eficient de monitoring și control al calității mediului; promovarea Dezvoltării Economice Verzi la scara națională prin integrarea prevederilor de mediu în alte documente sectoriale, asigurarea accesului la informația de mediu și promovarea educației pentru dezvoltare durabilă; diminuarea impactului schimbărilor climatice și adaptarea la acestea; reducerea riscurilor și protecția împotriva dezastrelor.

DS 3. Îmbunătățirea accesului la informație pentru populația orașului, dezvoltarea societății civile și mass-media și asigurarea ordinii publice.

Obiectivul specific 3.1. Asigurarea transparenței decizionale și implicarea cetățenilor în procesul decizional.

La baza activităților de asigurare a transparenței urmează de pus Strategia Națională de descentralizare, Legea privind transparența în procesul de luare a deciziilor și Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, aprobat prin HG Nr. 96 din 16.02.2010.

Prioritățile de bază în acest domeniu sunt:

- Îmbunătățirea sistemului de alegeri la nivelul APL, astfel încât să crească semnificativ reprezentativitatea, responsabilitatea și competența aleșilor locali.
- Clarificarea regimului controlului administrativ de legalitate, de coordonare a serviciilor desconcentrate în teritoriu, cu respectarea strictă a autonomiei locale.
- Extinderea participării publice în procesul decizional la nivel local, inclusiv prin prisma echilibrului de gen, și generalizarea metodelor de consultare universală în vederea consolidării democratice.

Obiectivul specific 3.2. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea societății civile în comunitate.

Drept suport pentru dezvoltarea sectorului asociativ în localitate ar putea sluji Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012–2015 și Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei.

Prioritățile de bază în acest domeniu sunt:

- Consolidarea cadrului de participare a societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice
- Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile.
- Dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului.

Obiectivul specific 3.3. Dezvoltarea mass-mediei locale.

Drept suport pentru dezvoltarea sectorului asociativ în localitate ar putea sluji Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012–2015 și Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei.

Prioritățile de bază în acest domeniu sunt:

- Consolidarea cadrului de participare a societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice
- Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile.

Obiectivul specific 3.4. Asigurarea ordinii publice

În conformitate cu Strategia Securității Naționale a Republicii Moldova din 2011, un imperativ al timpului este dezvoltarea parteneriatului între organele de menținere a ordinii de drept și societatea civilă, ridicarea rolului comunității în asigurarea securității și liniștii publice, prevenirii fenomenului infracțional, în special a delicvenței juvenile, precum și ridicarea culturii de deținere și folosire a armelor din circuitul civil.

Obiectivul specific 3.5. Promovarea cooperării intercomunitare și regionale

Conform Strategiei de dezvoltare regională a RDC 2010 – 2016, Proiectul Programului Regional Sectorial de Alimentare cu Apă și Canalizare pentru Regiunea de Dezvoltare Centru un aspect important în dezvoltarea regională a serviciilor AAC vizate de Strategia revizuită, este Cooperarea Inter-Municipală (CIM), care se reflectă într-o condiție obligatorie a unui acord comun de prestare a serviciilor între comunitățile beneficiare și operatorul AAC, înainte de implementarea proiectelor de investiții în infrastructură

Autoritățile publice locale nu percep cooperarea inter-municipală ca o soluție primară posibilă pentru rezolvarea problemelor comunității. Această opțiune este probabil dictată fie de tipul de autonomie privind luarea deciziilor în ceea ce privește resursele proprii și cele primite de la bugetul de stat, fie de un eșec anterior legat de această cooperare inter-municipală;

Ca concluzia:

- APL nu au suficientă experiență în CIM;
- În conformitate cu legislația existentă, asocierea de tip CIM nu are putere delegate de la APL. De asemenea, nu există reguli interne definite de legislația națională privind licitații de servicii de către asocierea CIM. Astfel, pot fi necesare anumite modificări în legislația existentă;
- Nu sunt suficiente stimulente financiare pentru promovarea CIM de către Guvernul Republicii Moldova;
- Cadrul legal arată că dispozițiile legale existente nu reprezintă un obstacol pentru stabilirea parteneriatelor locale eficiente în diferite forme juridice (societăți pe acțiuni, societăți cu răspundere limitată). Prin urmare, nu este necesitate pentru a elabora un proiect de lege privind cooperarea inter-municipală, deoarece nu ar oferi o valoare adăugată normelor deja existente și există riscul că ar contribui doar la inflația legislativă a cadrului normativ care reglementează activitatea autorităților publice locale.

DS 4. Dezvoltare socio-culturală, educație și sport.

Obiectiv specific 4.1. Restabilirea și modernizarea infrastructurii socio-culturale, educației și sport.

Conform Strategiei Sectoriale Educație de Dezvoltare pentru anii 2012-2020 stabilire a direcțiilor prioritare de dezvoltare a educației din Republica Moldova și a mecanismelor de realizare a acestora;

asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de educație în vederea formării unei personalități integre, active, sociale și creative - factori principali ai dezvoltării umane și ai progresului social-economic al țării.

Strategia este organizată în baza a trei piloni: acces, relevanță, calitate. Strategia este orientată spre rezultate și abordează problemele și soluțiile atît pe trepte de învățămînt, cît și pe subiecte transversale. După consultarea și definitivarea Strategiei, Ministerul Educației va elabora un Plan de acțiuni pe termen scurt și mediu, care va detalia acțiunile prioritare și va stipula termenii de implementare, instituțiile responsabile și indicatorii de monitorizare.

Obiectiv specific 4.2. Organizarea activităților educative la nivel de comunitate.

Conform Strategiei Sectoriale Educație de Dezvoltare pentru anii 2012-2020 stabilire a direcțiilor prioritare de dezvoltare a educației din Republica Moldova și a mecanismelor de realizare a acestora;

asigurarea unei dezvoltări durabile a sistemului de educație în vederea formării unei personalități integre, active, sociale și creative - factori principali ai dezvoltării umane și ai progresului social-economic al țării.

Strategia este organizată în baza a trei piloni: acces, relevanță, calitate. Strategia este orientată spre rezultate și abordează problemele și soluțiile atît pe trepte de învățămînt, cît și pe subiecte transversale. După consultarea și definitivarea Strategiei, Ministerul Educației va elabora un Plan de acțiuni pe termen scurt și mediu, care va detalia acțiunile prioritare și va stipula termenii de implementare, instituțiile responsabile și indicatorii de monitorizare.

Obiectiv specific 4.3. Dezvoltarea culturii și sportului la nivel local.

Conform Programului privind implementarea Strategiei de Dezvoltare a Culturii 2013-2020 sunt evidențiate următoarele obiective specifice:

Obiective specifice:

- (OS1) Stoparea procesului de degradare a patrimoniului cultural, prin crearea unui sistem modern și eficient de conservare și punere în valoare a patrimoniului, conform viziunii **„Patrimoniu cultural pentru dezvoltare durabilă”**.
- (OS2) Modernizarea societății prin promovarea creativității artistice, conform viziunii **„Creativitate artistică pentru modernizare”**.
- (OS3) Crearea condițiilor și mecanismelor favorabile dezvoltării industriilor culturale, conform viziunii **„Industrii culturale pentru dezvoltare socială”**.
- (OS4) Promovarea diversității culturale și a dialogului intercultural, conform viziunii **„Diversitate culturală și dialog intercultural pentru integrare și incluziune socială”**.
- (OS5) Rentabilizarea activității instituțiilor de cultură prin modernizarea managementului cultural, conform viziunii: **„Instituții de cultură susținute de management performant pentru coeziune socială”**.
- (OS6) Reformarea sistemului și principiului de finanțare a culturii pe bază de proiecte și priorități naționale, conform viziunii: **„Finanțare axată pe priorități și proiecte pentru asigurarea drepturilor culturale”**.

(OS7) Instituirea sistemului transparent și participativ de administrare a procesului cultural, conform viziunii: **„Sistem transparent și participativ a procesului cultural pentru o guvernare democratică”**.

(OS8) Eficientizarea procesului de colectare a datelor, analiză și monitorizare a mediului cultural prin crearea Sistemului Informațional Integrat „Cultura electronica”, conform viziunii: **„Monitorizarea mediului cultural pentru un viitor previzibil”**.

Obiectiv specific 4.4. Susținerea persoanelor social-vulnerabili și creșterea calității serviciilor de sănătate.

În conformitate cu privire la Planul de acțiuni privind realizarea Observațiilor și recomandărilor Comitetului pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale pe marginea celui de-al doilea Raport periodic al Republicii Moldova privind implementarea Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale pe anii 2012-2015 sunt planificate:

- Implementarea și asigurarea mecanismelor de funcționare a serviciului universal, care va oferi dreptul tuturor locuitorilor Republicii Moldova, inclusiv a păturilor social vulnerabile, de a beneficia de setul minim de servicii de comunicații electronice de un anumit nivel de calitate și la prețuri accesibile
- Suport pentru desfășurarea activităților de mobilizare a comunității pentru respectarea drepturilor femeilor infectate/afectate HIV/SIDA, precum și promovarea activităților de prevenire în rândul femeilor vulnerabile HIV
- Contracurarea descreșterii ratelor de școlarizare a copiilor din învățământul primar și secundar, inclusiv a copiilor cu dizabilități și celor din familii socialmente vulnerabile
- asigurarea accesului tuturor copiilor la educație, inclusiv a copiilor cu dizabilități și celor din familii socialmente vulnerabile, în special din localitățile rurale etc.

VII. PLANUL DE ACȚIUNI PRIVIND REALIZAREA STRATEGIEI LOCALE DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ INTEGRATĂ.

Planul de acțiuni 2015-2017

DS 1. Dezvoltarea economiei locale prin susținerea businessului mic și mijlociu și industriei prelucrătoare						
Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri (lei)	Responsabili	Parteneri/ surse de finanțare	Indicatori IVO
1.1 Crearea unui climat investițional favorabil și diversificarea economiei locale	Angajarea specialistului pentru atragerea investițiilor și elaborarea/implementarea proiectelor investiționalele.	2015-2017	120 000	APL	Buget local	1 specialist angajat; nr. de proiecte elaborate/implementate
	Organizarea instruirilor în domeniul elaborării proiectelor / dezvoltării afacerilor.	2015-2017	32 000	APL; agenți economici.	AAP; ODIMM; Camera de Comerț și Industrie a RM ș.a./ Donatori	Nr. participanți la instruire
	Facilitarea participării întreprinderilor mici și mijlocii la expoziții, târguri, seminare, conferințe și întruniri de afaceri pe problemele ce țin de dezvoltarea sectorului IMM.	2015-2017	75 000	APL, agenți economici.	ODIMM, Camera de comerț și industrie a RM / Buget local, Surse private, Donatori	Nr. de expoziții, târguri și evenimente organizate; nr. companiilor participante la evenimentele organizate
	Crearea incubatorului de afaceri (pe baza SA Refplast).	2015-2017	2 800 000	APL; agenții economici	ME, ODIMM / Buget local. Donatori	1 incubator de afaceri creat; nr. întreprinderilor incubate; nr. de locuri de munca create

	Organizarea și desfășurarea Concursului "Cel mai bun antreprenor din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii" la nivel local	2015-2017	9 000	APL	Consiliul raional, Asociația întreprinzătorilor/ Buget local; Donatori	Concurs desfășurat; nr. IMM-urilor participante și premiate.
	Campanii de informare a fermierilor privind tehnologii noi utilizate în agricultură.	2015-2017	10 000	APL	MAIA, ACED, ACSA, ONG / Surse private	Nr. campaniilor de informare; nr. întreprinderi informate
	Acordarea serviciilor de consultanță în domeniul afacerilor.	2015-2017	30 000	APL I, APL II	Consiliul raional, Companii de consultanță / Surse private	Nr. ore de consultanță oferită; nr. întreprinderi consultate
	Reabilitarea căilor de acces către piața agricolă din oraș.	2016	130 000	APL, Agenți economici.	Agenți economici / Buget local, surse atrase	Accesul spre piață îmbunătățit; nr. km de drum renovat.
	Amenajarea parcării adiacente pieții agricole din oraș	2016	20 000	APL, Agenți economici.	Agenți economici / Buget local, surse atrase	1 parcare amenajată; nr. locuri de parcare
1.2 Valorificarea resurselor locale	Elaborarea profilului investițional al orașului.	2015	25 000	APL; agenți economici	MIEPO / Buget local, surse atrase.	1 profil investițional elaborat; nr. IMM identificate
	Inventarierea și evaluarea patrimoniului public disponibil pentru investiții.	2015	-	APL	Buget local.	Registrul Patrimoniului Public al orașului creat.

	Angajarea/delegarea specialistului în gestionarea activelor publice.	2016	120 000	APL	Buget local.	1 specialist angajat/delegat
	Darea în locațiune, comercializarea sau PPP a activelor neutilizate și de teren public.	2016-2017	-	APL	Surse private.	Nr. obiective date în locațiune; volumul de venituri atrase
1.3 Dezvoltarea turismului local prin valorificarea potențialului existent	Identificarea și implementarea proiectului de parteneriat public-privat privind reabilitarea și amenajarea canalului de canotaj și a iazului adiacent.	2015-2017	1 500 000	APL	Agenții economici / Bugetul local, bugetul raional, surse atrase	Canalul de canotaj reabilitat; malurile canalului consolidate; stații pentru bărci amenajate; bărcile procurate; baza nautică turistică amenajată; iazul curățit; spații verzi extinse pe ambele maluri ale canalului și iazului; zona de plajă amenajată; poduri reabilite

Identificarea și implementarea proiectului de parteneriat public-privat privind dezvoltarea turismului piscicol și a zonelor piscicole în scop de agrement.	2016-2017	3 000 000	APL	Agenții economici / Bugetul local, surse atrase	3 zone piscicole în scop de agrement amenajate.
Reabilitarea monumentului eroilor căzuți în război „Mama Îndurerată” (1941-1945)	2015-2017	100 000	APL	Consiliul Raional; agenții economici / Bugetul local, surse atrase	1 monument reabilitat
Extinderea și modernizarea structurilor de primire turistice.	2015-2017	1 000 000	APL	Consiliul raional, agenții economici / Bugetul local, surse atrase	Nr. unităților de alimentare publică modernizate / create; nr. locurilor de cazare create
Valorificarea potențialului meșterilor populari prin participarea acestora la expoziții, târguri, seminare etc.	2015-2017	20 000	APL	Agenția Turismului, Consiliul raional / Bugetul local, surse atrase	Nr. evenimente organizate
Amenajarea punctelor de comercializare a obiectelor de artizanat.	2016 - 2017	30 000	APL	Consiliul raional / Bugetul local, surse atrase	2 puncte amenajate
Elaborarea calendarului evenimentelor locale (festivaluri, concerte, concursuri, târguri etc.) și plasarea acestuia pe pagina web a primăriei.	2015	2 000	APL	Consiliul raional / Bugetul local	1 calendar elaborat și plasat pe pagina web; nr. evenimente reflectate

DS 2. Dezvoltarea și extinderea infrastructurii și asigurarea unui mediu ecologic favorabil

Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri	Responsabili	Parteneri/ surse de finanțare	Indicatori IVO
2.1 Modernizarea serviciilor comunale prin dezvoltarea infrastructurii fizice și asigurarea eficienței energetice	Inventarierea străzilor localității	2015	10 000	APL	Buget local.	Registrul străzilor localității elaborat
	Extinderea rețelelor de iluminare stradală pe străzile/sectoarele orașului și în satele Albinița, Ruseni, Berezchi și Socoleni.	2015 - 2017	1 000 000	APL	Union Fenosa, Agenții economici / Bugetul local, surse atrase	Lungimea străzilor iluminate; nr. străzilor iluminate
	Eficientizarea consumului de energie electrică prin trecerea treptată la corpuri de iluminat stradal cu LED	2015 - 2017	200 000	APL	Consiliul Raional, Union Fenosa / Bugetul local, surse atrase	Lungimea rețelelor de iluminare stradală modernizate; 94 lămpi LED instalate
	Sporirea eficienței energetice a instituțiilor publice prin instalarea panourilor solare.	2016 - 2017	300 000	APL	Consiliul Raional / Bugetul local, surse atrase	Nr. panourilor solare instalate; nr. instituții beneficiare
	Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și instalarea sistemului de încălzire a apei pe baza de energie solară (Grădinița pentru copii nr. 3, Grădinița pentru copii nr. 4, Liceul "M. Eminescu, Liceul "A.	2015-2017	2 000 000	APL	Consiliul Raional / Fondul de Eficiență Energetică, bugetul local, surse atrase	Nr. instituții reabilite; Suprafața renovată; 4 sisteme solare instalate

	Pușkin”).					
	Lucrările de reabilitare a drumurilor locale L474, L 474.1 cu acces spre orașul Anenii Noi și drumul republican Chișinău – Odesa.	2015-2016	1 000 000	APL I, APL II	Consiliul raional, MDRC / FNDR	Lungimea drumului reabilitat
	Reabilitarea străzilor și trotuarelor din comunitate	2015 – 2017	600 000	APL I, APL II	Consiliul raional / Bugetul local; Fondul rutier	Nr. străzi/trotuare reabilitate; lungimea străzilor/trotuarelor reabilitate
	Construcția / reabilitarea stației auto de așteptare a pasagerilor din s. Albinița	2015-2016	100 000	APL	Bugetul local; Surse atrase	1 stație auto construită / reabilitată
	Valorificarea potențialului eolian și generarea energiei electrice din surse energetice regenerabile.	2015-2016	100 000	APL	Consiliul Raional / Bugetul local, surse atrase	1 studiu elaborat, 2000 MWh regenerate
	Extinderea cimitirului din s. Berezchi	2015-2016	-	APL	Bugetul local	Suprafața extinsă
	Construcția încăperii pentru păstrarea bunurilor bisericești, pe teritoriul cimitirului în s. Albinița.	2015-2016	70 000	APL	Bugetul local	1 încăpere construită
2.2 Modernizarea și extinderea serviciului de salubritate,	Modernizarea punctelor de colectare a deșeurilor menajere	2015-2017	100 000	APL, întreprinderea municipală	Bugetul local, surse atrase	Nr. puncte modernizate

alimentare cu apa și de canalizare						
	Amplasarea platformelor / tomberoanelor pentru colectarea selectivă a deșeurilor pe toate străzile a orașului.	2015 - 2017	20 000	APL, întreprinderea municipală	Bugetul local, surse atrase	Nr. 70 de tomberoane amplasate; Nr. de platforme amplasate
	Lichidarea gunoiștilor neautorizate și informarea populației despre sancțiunile pentru depozitarea gunoiștilor în locurile neautorizate.	2015-2017	30 000	APL, întreprinderea municipală	Bugetul local	Nr. gunoiștilor neautorizate lichidate; nr. campanii de informare; panouri de informare instalate
	Extinderea serviciilor de colectare, transportare și eliminare a deșeurilor din oraș spre localitățile rurale Beriozchi, Ruseni, Albinița.	2015-2017	500 000	APL, întreprinderea municipală	Ministerul Mediului; Consiliul Raional / Bugetul local, FEN, Surse atrase	Numărul / suprafața de extinderi
	Ajustarea și respectarea graficului serviciului de salubritate în conformitate cu necesitățile populației.	2015 - 2017	100 000	APL, Întreprinderea Municipală	Bugetul local	Evacuarea deșeurilor de 3 ori pe săptămână
	Organizarea campaniilor de informare a populației privind colectarea selectivă a deșeurilor.	2015 - 2017	30 000	APL	ONG / Bugetul local	Nr. campanii de informare organizate

	Modernizarea / reabilitarea rețelei de alimentare cu apă potabilă a orașului și extinderea acesteia în sectoare noi construite și localități învecinate.	2015-2017	150 000	APL, ÎM Apă Canal	Bugetul local, surse atrase	Lungimea rețelei reabilite; lungimea rețelei construite
	Modernizarea / reabilitarea rețelei de canalizare și extinderea acesteia în sectoare noi construite.	2015-2017	1 000 000	APL, ÎM Apă Canal	Bugetul local, surse atrase	Lungimea rețelei reabilite; lungimea rețelei construite
	Construcția stației de epurare în or. Anenii Noi și suspendarea ulterioară a activității stației de epurare de la Bulboaca	2015 - 2017	3 000 000	APL, ÎM Apă Canal	Consiliul raional / Bugetul local, surse atrase	1 stație de epurare construită
	Procurarea echipamentului și tehnicii necesare pentru funcționarea ÎM Apă Canal Anenii Noi	2015-2017	1 000 000	APL, ÎM Apă Canal	Bugetul local, surse atrase	Nr. unități procurate
	Conectarea la apeduct și canalizare centrală a clădirilor publice și private	2015-2017	1 000 000	APL, ÎM Apă Canal, Agenți economici	Bugetul local, surse atrase	Nr. clădirilor conectate
2.3 Amenajarea și înverzirea a parcurilor și bazinelor acvatice	Identificarea și implementarea proiectului de parteneriat public-privat pentru amenajarea și modernizarea parcului "Mama Îndurerată".	2015-2017	1 000 000	APL	Consiliul raional, agenții economici / Bugetul local, surse atrase	Lungimea aleilor pietonale reabilite / construite; 1 spațiu de joacă amenajat; lungimea sistemului

						de iluminat electric instalat; lungimea pistelor pentru biciclete marcate, indicatoare instalate; nr. arborilor și arbuștilor plantate; suprafața gazonului semănat; 1 sistem de irigare instalat; nr. băncilor și coșurilor de gunoi amplasate; nr. toaletelor ecologice amplasate.
	Modernizarea iluminatului electric în parcul din zona Casei Raionale de Cultură prin instalarea corpurilor de iluminat stradal cu LED	2015 - 2017	100 000	APL	Consiliul Raional / Buget local, surse atrase	Nr. corpurilor LED instalate

	Amenajarea / modernizarea izvoarelor în or. Anenii Noi și s. Beriozchi	2015	8 000	APL	Buget local	2 izvoare curățite și amenajate
	Plantarea arborilor și arbuștilor în zonele de protecție a râului Bîc, râulețului Calantîr și iazurilor din localitate.	2015-2017	10 000	APL	AO Centrul Național de Mediu / Buget local, Surse atrase	Suprafața plantată
	Crearea, extinderea, întreținerea și dezvoltarea zonelor verzi și locurilor de odihnă pe teritoriul orașului.	2015 - 2017	100 000	APL	Consiliul Raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	Nr. arborilor plantate; suprafața zonelor verzi create/extinse
	Plantarea terenurilor cu fișii forestiere de protecție și împădurirea terenurilor afectate de eroziune.	2015-2017	50 000	APL, ONG	Bugetul local, surse atrase	Suprafața plantată
2.4 Educația ecologică a populației	Stabilirea în localitate a zilelor ecologice cu implicarea cetățenilor, agenților economici, instituțiilor publice, sectorului asociativ în activități de salubritate a localității.	2015 - 2017	3 000	APL	Consiliul raional, ONG, Agenții economici / Bugetul local, surse atrase	Nr. zile/an stabilite; suprafața salubritată
	Salubritatea fâșiilor forestiere de protecție a bazinelor acvatice, cîmpurilor și drumurilor locale și republicane.	2015 - 2017	3 000	APL, Agenții economici	Consiliul raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	Suprafața salubritată

Desfășurarea campaniilor de sensibilizare și conștientizare a populației privind păstrarea unui mediu curat.	2015-2017	100 000	APL	Consiliul raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	2000 de pliante elaborate; nr. articole în surse mass-media publicate; indicatoare/panouri instalate; nr. campanii desfășurate; nr. de persoane informate
Organizarea concursului anual: „Cea mai curată stradă”; „Cel mai curat sector/cartier”.	2015-2017	30 000	APL	Consiliul raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	Concurs desfășurat.
Instalarea unui sistem de supraveghere video în locurile publice cel mai mult poluate.	2016-2017	30 000	APL, Agenții economici	Consiliul raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	1 sistem video instalat; nr. de camere de luat vederi

DS 3. Îmbunătățirea guvernării locale prin consolidarea capacităților organizatorice, funcționale și manageriale ale APL

Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri	Responsabili	Parteneri/ surse de finanțare	Indicatori IVO
3.1 Asigurarea transparenței activității APL	Actualizarea paginii Web a primăriei (www.primariaaneniinoi.md)	2015-2017	20 000	APL	Agenții economici / Bugetul local	Pagina web actualizată; Versiunea paginii în limba rusă elaborată; nr. vizitatori;

						nr. comunicate /informații / anunțuri publicate
Promovarea activităților primăriei prin rețele de socializare, presa locală	2015-2017	3000	APL	ONG / Bugetul local	Nr. evenimente promovate; nr. persoanelor care apreciază pagina de facebook a primăriei; nr. abonaților	
Promovarea practicii publicării în surse mass-media a informației ce ține de transparența decizională	2015 - 2017	30 000	APL; mass-media locală/regională	Consiliul raional / Bugetul local; surse atrase	Nr. de acțiuni/evenimente desfășurate; nr. de informații publicate	
Dotarea sălii de ședințe a primăriei cu echipament de transmitere video în direct a ședințelor consiliului local.	2015-2016	100 000	APL; mass-media locală/regională	Bugetul local; surse atrase	Sala dotată; echipament video instalat.	
Instalarea panourilor informaționale iluminate	2015-2016	15 000	APL	Agenții economici / Bugetul local; surse atrase	3 panouri instalate	
Elaborarea și publicarea buletinului informativ (electronic) a consiliului local	2015-2016	10 000	APL	Bugetul local	Buletinul informativ publicat	
Organizarea emisiunilor TV și Radio informative despre activitatea primăriei și	2016-2017	80 000	APL	ONG / Bugetul local, surse atrase	1 ora săptămînală a primăriei pe postul TV local	

	inițiativele locale.					
3.2 Crearea condițiilor pentru dezvoltarea societății civile în comunitate	Crearea și plasarea pe pagina web a primăriei a unei baze de date privind ONG-urile din comunitate, domeniile de activitate a acestora și spectru de servicii pe care le prestează.	2015 - 2016	5 000	APL, ONG	Consiliul raional, ONG / Bugetul local	1 bază de date creată; nr. organizațiilor societății civile identificate
	Dezvoltarea parteneriatelor între APL și organizațiile societății civile din comunitate prin organizarea activităților comune.	2015 – 2017	-	APL, ONG	Consiliul raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	Nr. acorduri de parteneriat semnate; nr. proiecte inițiate; consultanța/servicii oferite
	Organizarea campaniilor de promovare a imaginii și rolului organizațiilor neguvernamentale în comunitate.	2015 – 2017	20 000	APL, ONG	Consiliul raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	Nr. evenimente organizate
	Elaborarea programului de dezvoltare a ONG-urilor în domeniul educației, tineretului și ecologiei	2015 - 2016	20 000	APL, ONG	Consiliul raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	1 program elaborat; nr. proiecte implementate
	Stimularea participării societății civile în procesele decizionale din comunitate .	2015 - 2017	-	APL, ONG	Consiliul raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	Nr. evenimente organizate; nr. persoane informate;

						nr. ONG participante
	Promovarea voluntariatului în comunitate și beneficiilor aferente acestei activități	2015 - 2017	-	APL	ONG / Bugetul local	Nr. evenimente organizate; nr. persoane sensibilizate/informate
3.3 Dezvoltarea mass-mediei locale	Restabilirea postului de radio local	2015 - 2016	15 000	APL, agenții economici	ONG / Bugetul local	1 post de radio restabilit
	Dezvoltarea postului TV local	2015 - 2016	70 000	APL	Consiliul raional; mass-media locală; agenții economici / Bugetul local; surse atrase	1 post TV activ
3.4 Consolidarea capacităților administrației publice locale	Formarea continuă a resurselor umane din cadrul Primăriei și instituțiilor publice din comunitate.	2015 - 2017	50 000	APL	Academia de Administrare Publică; Parteneri de dezvoltare; ONG / Bugetul local; surse atrase	Nr. instruirii organizate; nr. persoane instruite
	Identificarea / analizarea oportunităților de cooperare intercomunitară	2015 - 2017	-	APL	CALM / Bugetul local	Nr. ședințe organizate; oportunități identificate
	Elaborarea/implementarea proiectelor locale și regionale	2015 - 2017	50 000	APL	Consiliul Raional / Bugetul local; bugetul raional;	Nr. proiecte elaborate/implementate

					surse atrase	
	Asocierea voluntară a primăriei oraşului cu alte unităţi administrativ-teritoriale interesate în vederea prestării în comun a serviciilor publice de calitate	2015 - 2017	-	APL	CALM / Bugetul local	Nr. acorduri de parteneriat semnate
	Promovarea cooperării intercomunitare şi parteneriatelor cu administraţiei publice locale din alte state.	2015 – 2017	-	APL	Bugetul local; surse atrase	Nr. oraşe înfrăţite; nr. parteneriate încheiate; vizite de studiu organizate
	Organizarea şi participarea la evenimente social-culturale regionale.	2015 - 2017	100 000	APL	Consiliul Raional / Bugetul local; surse atrase	Nr. evenimente organizate
DS 4. Dezvoltare socio-culturală, educaţie şi sport						
Obiectivul specific	Acţiunea	Perioada de implementare	Costuri	Responsabili	Parteneri/ surse de finanţare	Indicatori IVO
4.1 Restabilirea şi modernizarea infrastructurii socio-culturale, educaţiei şi sport	Reparaţia capitală, utilarea şi adaptarea la standardele sanitare OMF Ruseni şi Berezchi, OS Hîrbovăţul Nou	2015-2016	2 500 000	APL, Consiliul Raional	Consiliul Raional / Bugetul local; bugetul raional; bugetul central; surse atrase	3 edificii reabilitate
	Reconstrucţia stadionului oraşenesc şi construcţia a 2	2016 - 2017	1 500 000	APL; ONG	Consiliul Raional, agenţii economici /	2 terenuri sintetice de fotbal construite;

terenuri de fotbal sintetice și tenis					Bugetul local; surse atrase	1 teren de tenis construit; 6 terenuri de joc pentru copii construite
Construcția/amenajarea terenurilor de joacă/sportive în incinta grădinițelor și liceelor orășenești	2016 - 2017	2 700 000	APL; Agenții economici	Consiliul Raional, agenții economici / Bugetul local; surse atrase		4 terenuri construite
Construcția/amenajarea terenurilor de joacă pentru copii în cartiere locative.	2015 - 2017	600 000	APL; Agenții economici	Agenții economici / Bugetul local; surse atrase		6 terenuri de joacă construite.
Reabilitarea/extinderea sediului grădiniței nr. 3	2016-2017	800 000	APL.	Consiliul Raional / Bugetul local; surse atrase		Nr. săli de grupă reparate; geamuri schimbate; curtea grădiniței reparată/amenajată; suprafața extinsă
Reabilitarea/extinderea sediului grădiniței nr. 4	2016-2017	1 000 000	APL.	Consiliul Raional / Bugetul local; surse atrase		Blocul alimentar reparat; nr. săli de grupă reparate; hol reparat; sala muzicală reparată; suprafața extinsă
Reparația capitală și amenajarea clădirii Casei de	2017	1 600 000	APL	Consiliul Raional / Bugetul local;		1 clădire reabilitată capital;

	Cultura și bibliotecii din s. Ruseni				surse atrase	sistemul de încălzire construit
	Aprovizionarea cu energia termică a clădirilor bibliotecilor din satele Ruseni, Berezchi și Hîrbovățul Nou în sezonul rece a anului.	2015 - 2016	500 000	APL	Bugetul local; surse atrase	3 instituții încălzite în perioada rece a anului
	Extinderea spațiului pentru activități artistice a Școlii de Arte: finisarea construcției anexei la clădirea principală.	2015 – 2017	500 000	APL	Consiliul Raional / Bugetul local; surse atrase	Construcția anexei finisată; suprafața extinsă
	Dotarea Școlii de Arte cu mobilierul necesar, echipament și literaturii de specialitate.	2015 – 2017	500 000	APL	Consiliul Raional / Bugetul local; surse atrase	Nr. seturi de mobilier procurat; nr. echipament / instrumente muzicale / costume procurate; nr. seturi de literatură de specialitate procurată
4.2 Organizarea activităților educative la nivel de comunitate	Crearea cercurilor muzicale și pe interese în comunitate	2015-2017	10 000	APL, Instituții educaționale	Consiliul Raional, ONG / Bugetul local; surse atrase	5 cercuri create

	Organizarea zilei cunoștințelor.	2015 - 2017	10 000	APL, Instituții educaționale	Consiliul Raional, ONG / Bugetul local; surse atrase	1 zi/an; nr. premianților
	Dotarea cu mobilier și materiale didactice a grădinițelor din comunitate.	2015-2017	400 000	APL.	Consiliul Raional / Bugetul local; surse atrase	Nr. seturilor de mobilier procurate; nr. materiale didactice procurate;
	Completarea fondului de carte a bibliotecilor din comunitate și dotarea acestora cu mobilier.	2015 – 2017	200 000	APL	Consiliul Raional/ Bugetul raional; bugetul local; surse atrase	Volumul fondului de carte completat; nr. seturilor de mobilier procurat
4.3 Dezvoltarea culturii și sportului la nivel local	Construcția unui bazin de tip închis	2015-2017	2 000 000	APL, Agenții economici	Consiliul Raional, agenții economici, ONG / Bugetul local; surse atrase	1 bazin construit
	Construcția unui Centru orășenesc cultural-sportiv pentru Tineret	2015-2017	25 000 000	APL, Consiliul Raional	Consiliul Raional / Bugetul local; bugetul raional; surse atrase	1 Centru construit
	Dotarea sălilor sportive din licee cu echipamente sportive	2015 - 2017	200 000	APL, Consiliul Raional	Consiliul Raional, ONG / Bugetul local; bugetul raional; surse atrase	Nr. seturilor de echipamente procurate

	Organizarea competițiilor sportive și culturale	2015 - 2017	50 000	APL, Consiliul Raional	Consiliul Raional / Bugetul local; bugetul raional; surse atrase	10 competiții sportive și culturale organizate anual
	Procurarea unității(lor) de transport pentru deplasarea artiștilor și sportivilor la evenimente culturale artistice și competiții sportive naționale și internaționale	2015 – 2017	600 000	APL, Consiliul Raional	Consiliul Raional / Bugetul local; bugetul raional; surse atrase	Nr. unități de transport procurate
4.4 Susținerea persoanelor social-vulnerabili și creșterea calității serviciilor de sănătate	Reparația ascensorului la CMF Anenii Noi	2015	500 000	APL	Consiliul Raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	1 ascensor reparat
	Instalarea rampelor și barelor de sprijin pentru facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități fizice în clădiri/instituții.	2015-2016	100 000	APL, agenții economici	Consiliul Raional, ONG / Bugetul local, surse atrase	20 rampe și bare instalate
	Extinderea capacității cantinei sociale din comunitate	2017-2018	1 000 000	APL	Consiliul Raional, ONG / Bugetul local, bugetul raional, surse atrase	Capacitatea extinsă cu 50 de locuri.
	Crearea Centrului de zi pentru copii în situație de risc	2015 - 2017	200 000	APL	Bugetul local, surse atrase	1 Centru creat 137 copii beneficiari

	Crearea unui azil pentru bătrâni în baza centrului de reabilitare existent	2016-2019	3 000 000	APL	Consiliul Raional, ONG / Bugetul local, bugetul raional, surse atrase	1 azil pentru bătrâni construit; 30 bătrâni vor avea îngrijirea profesională
--	--	-----------	-----------	-----	---	--

VIII. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA

Realizarea obiectivelor specifice se bazează pe utilizarea unor mecanisme clar definite, implementarea cărora se reflectă și este prezentă în Planul de acțiuni privind implementarea prezentei Strategii.

Monitorizarea constituie una din etapele importante a implementării strategiei și va servi la verificarea progresului și eficienței implementării strategiei, planului de acțiuni și a proiectelor. Planul de evaluare și monitorizare a strategiei va fi elaborat de Comitetul de monitorizare și aprobat de către autoritățile executive după ce strategia va fi adoptată de consiliul local.

Monitorizarea acțiunilor administrației publice în atingerea scopului general al Strategiei intra în responsabilitatea Primarului și a Consiliului Local și va fi realizată de către Comitetul de monitorizare a implementării strategiei alcătuit din persoane din cadrul grupului coordonator, precum și din beneficiarii direcți ai strategiei: cetățeni activi, reprezentanți ai grupurilor comunitare, mediului de afaceri, societății civile, mass-media etc. Planul de monitorizare va fi elaborat ulterior adoptării Strategiei de către Consiliul local pentru fiecare trimestru împarte. Comitetul de monitorizare va raporta Primarului și Consiliului local privind mersul realizării acțiunilor Strategiei.

Procesul de raportare se va axa pe:

- raportarea trimestrială cu privire la proiectele și acțiunile implementate din cadrul Strategiei. Informația privind resursele și volumele valorificate va fi acumulată lunar de către subdiviziunile primăriei și Comitetul de monitorizare;
- raportarea simestrială cu privire la gradul de realizare a Planului de Acțiuni 2015-2017;
- raportarea anuală (realizată de Primar în colaborare cu Comitetul de monitorizare) cu privire la progresul în realizarea Strategiei socio-economice de dezvoltare a orașului.

Adițional raportării privind progresul obținut în procesul de realizare a Strategiei, fiecare gestionar de proiect trebuie să prezinte un raport detaliat la finalizarea implementării proiectului, care să evalueze succesele și insuccesele, să prezinte indicatorii realizați și să identifice impactul pe termen lung al acestuia.

Evaluarea implementării Strategiei va fi realizată de Primăria orașului (responsabil –Primarul) atât anual, cât și la finalizarea implementării Planului de acțiuni 2015-2017. Concluziile evaluării vor servi ca suport pentru elaborarea Planului de acțiuni pentru anii următori de implementare a Strategiei 2018-2020.

Monitorizarea și evaluarea va fi realizată în mod transparent, fapt ce va responsabiliza actorii implicați în realizarea acțiunilor Strategiei. Acțiunile de corecție în implementarea Strategiei vor fi aprobate prin decizia Consiliului local la propunerea Primăriei elaborată în colaborare cu Consiliul participativ.

IX. PORTOFOLIUL DE PROIECTE

În cadrul atelierului de lucru privind elaborarea fișelor de proiecte au fost elaborate 6 fișe de proiecte în conformitate cu direcțiile strategice identificate.

Fișa de proiect nr. 1

DS 1. Dezvoltarea economiei locale prin susținerea businessului mic și mijlociu și industriei prelucrătoare

1.	Denumirea localității:	or. Anenii Noi
2.	Denumirea proiectului:	<i>Crearea Incubatorului de Afaceri în or. Anenii Noi</i>
3.	Problema ce urmează a fi soluționată:	Mediul de afaceri slab dezvoltat
4.	Obiectivul general:	Crearea unui mediu eficient de inițiere și susținere a afacerilor prin dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri adecvate necesităților mediului de afaceri.
5.	Obiectivele specifice care urmează a fi atinse în rezultatul implementării proiectului:	<ul style="list-style-type: none">– crearea unui mediu de afaceri favorabil dezvoltării și creșterii sectorului IMM în comunitate;– instruire în dezvoltarea aptitudinilor de afaceri pentru antreprenorii începători;– creșterea numărului de activități economice competitive;– consolidarea climatului investițional
6.	Indicatorii cantitativi, calitativi și de impact:	<ul style="list-style-type: none">– 1 incubator de afaceri creat;– nr. întreprinderilor incubate;– nr. de locuri de munca create;– noi afaceri deschise;– sporirea nivelului de angajare a populației;– reducerea ratei șomajului în localitate;– reducerea migrației populației active peste hotare
7.	Partenerii posibili:	Ministerul Economiei, ODIMM, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Consiliul Raional
8.	Valoarea estimativă a proiectului:	4 000 000 lei
9.	Oportunități de finanțare:	FNDR, Bugetul raional, Bugetul local, Fonduri externe
10.	Perioada de implementare:	2016-2017

Fișa de proiect nr. 2

DS 2. Dezvoltarea și extinderea infrastructurii și asigurarea unui mediu ecologic favorabil

1.	Denumirea localității:	or. Anenii Noi
2.	Denumirea proiectului:	<i>Construcția stației de epurare a apelor uzate și extinderea sistemului de canalizare în oraș</i>
3.	Problema ce urmează a fi soluționată:	Lipsa unei stații de epurare moderne în comunitate. Apele uzate formate în or. Anenii Noi sunt evacuate la stația de epurare din s. Bulboaca, amplasată la o distanță de 7,5 km. de oraș, construită în a. 1982 cu capacitatea de proiect de 7.500 m ³ , de facto primește 200 m ³ /zi. Eficiența de epurare se constată în proporție de 50 la sută. Apele de la stația de epurare sunt deversate direct în râul Bîc.
4.	Obiectivul general:	Crearea și întreținerea sistemului de canalizare și tratare a apelor uzate în or. Anenii Noi
5.	Obiectivele specifice care urmează a fi atinse în rezultatul implementării proiectului:	<ul style="list-style-type: none"> – construcția stației de epurare; – reabilitarea / extinderea rețelelor de canalizare; – creșterea performanțelor a întreprinderii municipale – instruirea și creșterea de capacități a angajaților Întreprinderii Municipale cu privire la regulile de exploatare a stației de epurare.
6.	Indicatorii cantitativi, calitativi și de impact:	<ul style="list-style-type: none"> – 1 stație de epurare construită; – nr. stații de pompare a apelor reziduale construite; – lungimea rețelelor de canalizare reabilite / extinse; – mediu ambiant protejat; – reducerea poluării apelor subterane; – îmbunătățirea condițiilor de trai a populației; – îmbunătățirea calității și serviciilor de igienă sanitară în or. Anenii Noi; – reducerea deversărilor de poluanți, ce provin din sursele municipale Anenii Noi, care sunt deversate în râul Bîc; – promovarea măsurilor de protecție a mediului prin construcția stației de epurare moderne.
7.	Partenerii posibili:	Ministerul Mediului, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, ADR Centru, Consiliul raional
8.	Valoarea estimativă a proiectului:	30 000 000 lei
9.	Oportunități de finanțare:	FEN, FNDR, Bugetul raional, Bugetul local, Fonduri externe, USAID
10.	Perioada de implementare:	2015 - 2018

Fișa de proiect nr. 3

DS 2. Dezvoltarea și extinderea infrastructurii și asigurarea unui mediu ecologic favorabil

1.	Denumirea localității:	or. Anenii Noi
2.	Denumirea proiectului:	<i>Reabilitarea și modernizarea Parcului "Mama Îndurerată".</i>
3.	Problema ce urmează a fi soluționată:	Insuficiența zonelor amenajate pentru odihnă și recreere pentru locuitorii orașului.
4.	Obiectivul general:	Creșterea gradului de atractivitate investițională și creșterea imaginii turistice a orașului prin reabilitarea și modernizarea parcului "Mama Îndurerată" cu o suprafață de 16.13640 m ²
5.	Obiectivele specifice care urmează a fi atinse în rezultatul implementării proiectului:	<ul style="list-style-type: none"> – reabilitarea zonelor verzi; – reabilitarea/construirea aleilor pietonale și a rețelei de iluminat; – reabilitarea/construirea mobilierului parcului; – crearea unei alei pentru biciclete și role; – amenajarea spațiului de joacă pentru copii; – montarea unui sistem de irigare
6.	Indicatorii cantitativi, calitativi și de impact:	<ul style="list-style-type: none"> – lungimea aleilor pietonale reabilite / construite; – 1 spațiu de joacă amenajat; – lungimea sistemului de iluminat electric instalat; – lungimea pistelor pentru biciclete marcate, indicatoare instalate; – nr. arborilor și arbuștilor plantate; – suprafața gazonului semănat; – 1 sistem de irigare instalat; – nr. băncilor și coșurilor de gunoi amplasate; – nr. toaletelor ecologice amplasate. – oportunități de atragere a turiștilor străini și locali în localitate create; – potențialul turistic a orașului reabilitat și promovat. – resursele atractive ale cadrului natural valorificate
7.	Partenerii posibili:	Consiliul raional, agenții economici, parteneri de dezvoltare
8.	Valoarea estimativă a proiectului:	30 000 000 lei
9.	Oportunități de finanțare:	Bugetul raional, Bugetul local, Parteneriate public-private Fonduri naționale și externe
10.	Perioada de implementare:	2015-2017

Fișa de proiect nr. 4

DS 2. Dezvoltarea și extinderea infrastructurii și asigurarea unui mediu ecologic favorabil

1.	Denumirea localității:	or. Anenii Noi
2.	Denumirea proiectului:	<i>Modernizarea serviciului de management a deșeurilor solide în oraș</i>
3.	Problema ce urmează a fi soluționată:	Starea ecologică deplorabilă în comunitate și existența gunoiștilor neautorizate
4.	Obiectivul general:	Îmbunătățirea situației de mediu în oraș
5.	Obiectivele specifice care urmează a fi atinse în rezultatul implementării proiectului:	<ul style="list-style-type: none"> – creșterea performanței de management a serviciului de salubritate; – modernizarea utilajului și echipamentului serviciului municipal; – amenajarea unei locații temporare pentru depozitarea deșeurilor menajere; – lichidarea gunoiștilor neautorizate; – promovarea colectării selective a deșeurilor; – scoaterea deșeurilor verzi/organice din circuitul de colectare centralizată a deșeurilor; – sensibilizarea populației referitor la necesitate
6.	Indicatorii cantitativi, calitativi și de impact:	<ul style="list-style-type: none"> – 70 containere procurate și instalate; – nr. platformele amenajate; – X gunoiște neautorizate lichidate; – colectarea și transportarea a deșeurilor menajere solide 3 ori pe săptămână; – X % gospodării compostează deșeuri verzi/organice; – 1 stație de colectare și prelucrare a deșeurilor reciclabile modernizată; – campanii de sensibilizare a populației organizate; – reducerea generării deșeurilor cu 10% – diminuarea morbidității în rândul populației cu 10%
7.	Partenerii posibili:	Ministerul Mediului Consiliul raional Agenții economici Societatea Civilă
8.	Valoarea estimativă a proiectului:	5 000 000 lei
9.	Oportunități de finanțare:	Buget raional, Buget local, Fondul Ecologic Național
10.	Perioada de implementare:	2015-2018

Fișa de proiect nr. 5

DS 4. Dezvoltare socio-culturală, educație și sport

1.	Denumirea localității:	or. Anenii Noi
2.	Denumirea proiectului:	<i>Amenajarea terenurilor de joacă atractive, sigure și interesante pentru copii în cartiere locative a orașului.</i>
3.	Problema ce urmează a fi soluționată:	Lipsa terenurilor de joacă suficiente în curțile blocurilor locative. Aproximativ un singur teren de joacă asigură distracția pentru copiii din 10-15 blocuri. Terenurile vechi de joacă nu sunt îngrijite. Instalațiile vechi nu oferă siguranță copiilor, fiind defecte și ruginite.
4.	Obiectivul general:	Crearea platformelor de comunicare și petrecere a timpului liber pentru cei peste _____ de copii din oraș.
5.	Obiectivele specifice care urmează a fi atinse în rezultatul implementării proiectului:	<ul style="list-style-type: none"> – crearea condițiilor favorabile și sigure de joacă pentru copii din comunitate; – amenajarea a 6 terenuri de joacă cu echipamente și complexe adecvate vârstei și intereselor copiilor comunității. – instalarea calitativă și sigură a echipamentelor de joacă.
6.	Indicatorii cantitativi, calitativi și de impact:	<ul style="list-style-type: none"> – 6 terenuri de joacă amenajate; – nr. elemente instalate (balansor, scrînciob, carusel, complex gimnastic, buștean, derdeluș etc.) în spațiile de joacă; – dotarea terenurilor de joacă conform normelor europene de siguranță; – îmbunătățirea condițiilor de agrement a copiilor din oraș.
7.	Partenerii posibili:	Consiliul raional, agenții economici
8.	Valoarea estimativă a proiectului:	500 000 lei
9.	Oportunități de finanțare:	Bugetul raional, Bugetul local, Parteneriate public-private Fonduri externe
10.	Perioada de implementare:	2015-2017

Fișa de proiect nr. 6

DS 4. Dezvoltare socio-culturală, educație și sport

1.	Denumirea localității:	or. Anenii Noi
2.	Denumirea proiectului:	<i>Crearea Centrului de agrement pentru tineret</i>
3.	Problema ce urmează a fi soluționată:	Insuficiența locurilor de agrement pentru tineri și criminalitatea înaltă în rândul tinerilor
4.	Obiectivul general:	Facilitarea dezvoltării personale și sociale a tinerilor, ajutorarea acestora în obținerea de cunoștințe, abilități și aptitudini necesare pentru integrare socio-profesională.
5.	Obiectivele specifice care urmează a fi atinse în rezultatul implementării proiectului:	<ul style="list-style-type: none"> – construcția unui centru de agrement pentru tineri – crearea condițiilor pentru antrenarea tinerilor în activități social-utile; – dezvoltarea spiritului creator al tinerilor; – oferirea unui sprijin real tinerilor supuși riscului excluderii sociale; – identificarea, mediatizarea și găsirea soluțiilor în problemele cu care se confruntă tinerii; – sporirea numărului serviciilor de calitate prestate tinerilor; – protejarea și asigurarea vieții și sănătății tinerelor din localitate; – micșorarea criminalității în rândul tinerilor
6.	Indicatorii cantitativi, calitativi și de impact:	<ul style="list-style-type: none"> – 1 centru de agrement pentru tineret creat – 100 de beneficiari ai centrului de agrement pentru tineret; – publicații și broșuri editate; – sesiuni de instruire/formare, simpozioane și dezbateri publice organizate; – campanii de informare și instruire privind modul sănătos de viață organizate; – activități festive/ culturale/sportive organizate; – timpul liber a tinerilor organizat și planificat eficient; – generație sănătoasă cu viziuni pozitive; – micșorarea cu 20% criminalității în rândul tinerilor; – serviciile publice pentru tineri sunt diversificate ca răspuns la solicitările acestora
7.	Partenerii posibili:	Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Culturii, Consiliu raional, ONG Asociațiile părinților și pedagogilor
8.	Valoarea estimativă a proiectului:	25 000 000
9.	Oportunități de finanțare:	Buget raional, Buget local, Fonduri naționale și externe Parteneriate public-private
10.	Perioada de implementare:	2015-2018

